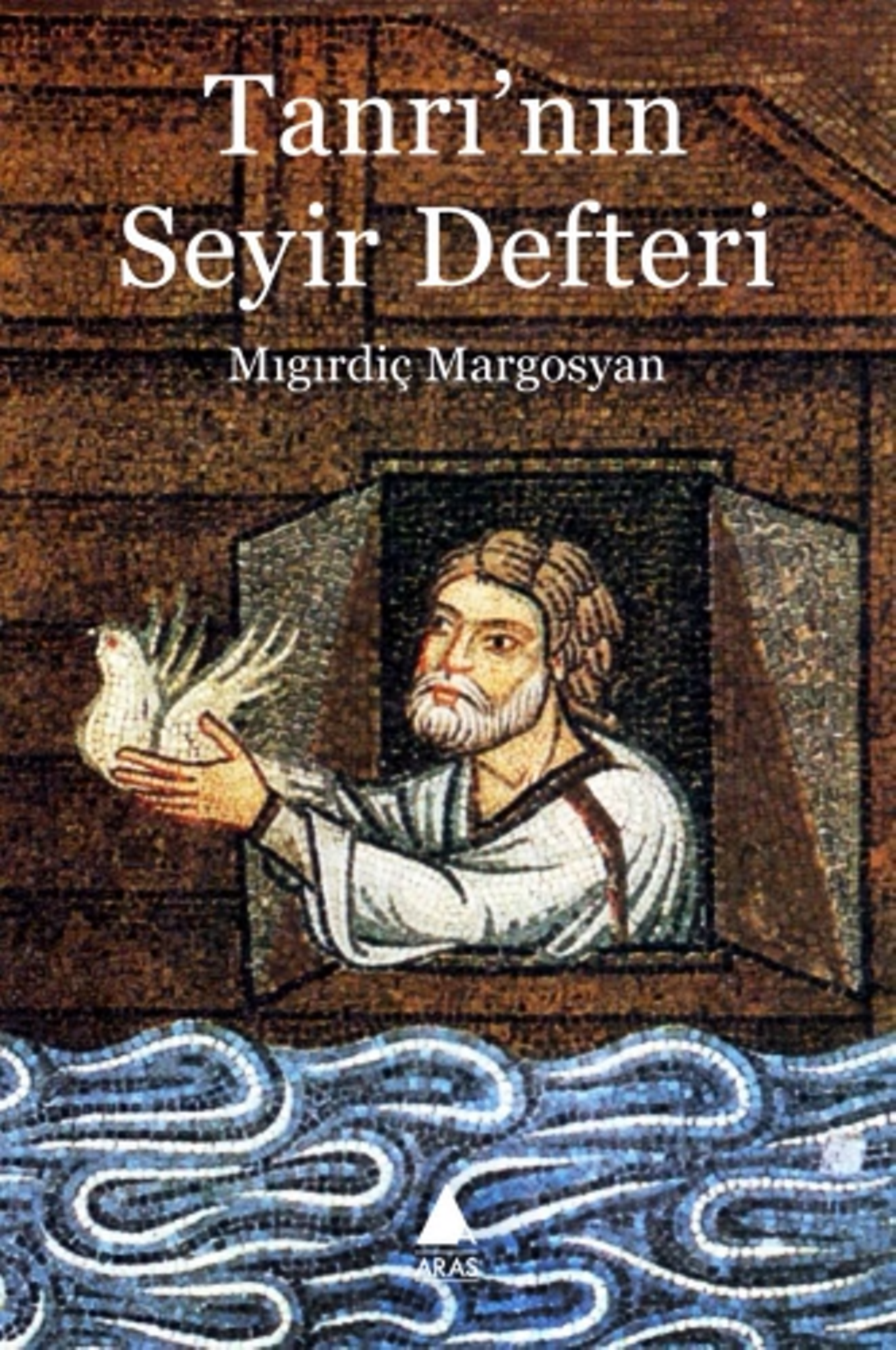
Tanrı'nın Seyir Defteri

Mıgırdiç Margosyan

ARAS

MIGIRDİÇ MARGOSYAN

23 Aralık 1938'de Diyarbakır'da, Hançepek Mahallesi'nde (Gâvur Mahallesi) doğdu. Eğitimini Süleyman Nazif İlkokulu, Ziya Gökalp Ortaokulu, daha sonra İstanbul'daki Bezciyan Ortaokulu ve Getronagan Lisesi'nde sürdürdü. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi.

1966-1972 yılları arasında Üsküdar Selamsız'daki Surp Haç Tıbrevank Ermeni Lisesi'nde müdürlüğün yanı sıra felsefe, psikoloji, Ermeni dili ve edebiyatı öğretmenliği yaptı. Daha sonra öğretmenliği bırakarak ticarete atıldı. Edebi çalışmalarını aralıksız sürdürdü. Marmara gazetesinde yayımlanan Ermenice öykülerinin bir bölümü ***Mer Ayt Koğmer*** [Bizim Oralar] adıyla kitap haline getirildi (1984) ve bu kitabıyla 1988'de, Ermenice yazan yazarlara verilen Eliz Kavukçuyan Edebiyat Ödülü'nü (Paris-Fransa) aldı. ***Gâvur Mahallesi*** (1992), ***Söyle Margos Nerelisen?*** (1995) ve ***Biletimiz İstanbul'a Kesildi*** (1998) adlı Türkçe kitaplarını, 1999'da ikinci Ermenice kitabı ***Dikrisi Aperen*** [Dicle Kıyılarından] izledi. ***Gâvur Mahallesi*** Avesta Yayınları tarafından ***Li Ba Me, Li Wan Deran*** [Bizim O Yöreler] adıyla Kürtçe olarak yayımlandı (1999). Türkçe kaleme aldığı ***Tespih Taneleri*** (2006) adlı anı-romanı büyük ilgiyle karşılandı.

Evrensel gazetesinde "Kirveme Mektuplar" adlı köşesinde yazmayı sürdüren Margosyan'ın bu makalelerinin bir kısmı ***Kirveme Mektuplar*** adıyla 2006'da Diyarbakır'da kitaplaştırıldı (Lis tarafından. 2011'de yeni basımı Aras). 1996-99 arasında *Agos* gazetesinde yayımlanan makalelerinden yapılan bir seçki olan ***Zuvna*** 2009'da, yine Evrensel yazılarından derlenen ***Çengelliiğne*** (ilk basımı 1999, Belge) ve *Yeni Yüzyıl* ve *Yeni Gündem* gazetelerinde yayımlanan makalelerinden derlenen ***Kürdan*** 2010'da yayınevimizce kitaplaştırıldı.

u s u l g e r e ğ i

Türkçe yazımda Ömer Asım Aksoy'un *Ana Yazım Kılavuzu* (Epsilon Yay.) temel alındı, Necmiye Alpay'ın *Türkçe Sorunları Kılavuzu*'ndan (Metis Yay.) yardımcı kaynak olarak yararlanıldı.

y a y ı n c ı n ı n n o t u

TANRI'NIN SEYİR DEFTERİ

Aras Yayıncılık
İstiklal Caddesi, Hıdivyal Palas 231/Z.
34430 Tünel, Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 252 65 18 - 243 06 02
Fax: (0212) 252 65 19
info@arasyayincilik.com
www.arasyayincilik.com
Sertifika No: 10728

ARAS - ԱՐԱՍ 176

Tanrı'nın Seyir Defteri
Mıgırdiç Margosyan

Editör
Rober Koptaş

Kapak Tasarımı
Aret Gıcır

Kapak Resmi
Nuh yeryüzünden suların çekilip çekilmediğini
anlamak için göğe güvercin salıyor
Venedik, San Marco Katedrali
duvar minyatürlerinden detay, 11-12. yüzyıl

© Aras Yayıncılık, 2016
ISBN 9786055753764

Baskı
Sena Ofset: 2. Matbaacılar Sitesi 4NB7-9-11 Topkapı-İstanbul
Tel: (212) 613 38 46 / Sertifika No: 12064

İstanbul, Kasım 2016

TANRI'NIN SEYİR DEFTERİ

MIGIRDİÇ MARGOSYAN

VE BİR ÖYKÜ
Hokecaş

Mukaddime

Madem ki tüm zamanlar ve tüm çağlarda, yeryüzünün dört bir yanında, hemen her vesileyle adını andığımız, varlığını ağzımızda sakız ettiğimiz Tanrı'nın huzurunda konuşuyoruz; madem ki O'nun yüce emri gereğince 'ilk nefes'imizle can buluyoruz; madem ki 'son nefes'imizi de O'nun istediği zaman, istediği yerde, istediği koşullarda verip, bu 'yalancı dünya'yı terk ederek asıl âleme, sonsuza dek kalıcı olan 'ahret'e doğru yola çıkacağız; madem ki bu diyarda bilerek veya bilmeyerek işlediğimiz tüm 'günah' ve 'sevap'larımızın hesabını en ince tafsilatına, en ufak detayına kadar verdikten sonra kimilerimiz 'cennet'e, kimilerimiz de doğrudan doğruya 'cehennem'e sevk edileceğiz, eh, o zaman, lafı daha fazla eveleyip gevelemeden, lastik misali çekip çekiştirip uzatmadan, söze kısaca, acaba şöyle mi başlasak?

Ey Tanrım! Ey bizleri yoktan var eden ilahi güç! Madem ki tüm zamanlar ve tüm çağlarda, âlemin dört bir yanında, garptan şarka, şimalden cenuba tüm kutsal kitaplarda anlatılanların hepsi 'gerçek' diye nitelenmiş,

dahası, bu gerçeklerin tartışılması bir yana, aksini düşünmenin 'günah' olduğuna dair kuvvetli bir inanç insanların ezici çoğunluğunun dimağlarına zaman içinde yerleşip gönüllerinde yuva kurmuş, hatta bu inançlara göre yoktan var ettiğin, 'temel taş'ını, 'orta direği'ni koyduğun koskocaman bir 'evren', ulvi bir nizam, intizam, düzen içinde, zaman tünelinde hiç aksamadan, en dakik İsviçre saatlerini andırırcasına tık, tık, tık yoluna kesintisiz devam ettiği gibi, keza bundan böyle de, sen istediğin müddetçe sonsuza dek sürüp gidecek, o zaman tüm buyrukların karşısında el pençe divan durup, seni başımıza taç etmekten başka elimizden ne gelir ki!

Tanrım! Zaman zaman kimi insanlar, senin özenip bezenip kafataslarının içine yerleştirdiğin 'beyin'lerinin adeta kölesi olup, senin mevcudiyetini, ya da yüceler yücesi 'var'lığını, –haşa, sümme haşa!– sorgulamaya, daha da açıkçası, gereksiz yere bir 'şüphe'den yola çıkıp senin kudretine, senin yüce 'kral'lığına sözde gölge düşürmeye, ortalığı velveleye verip durduk yere mide bulandırmaya, saman altından su yürütmeye kalkışıp, bunu –haşa!– beceremezken, senin tek kelimeyle "Ol!" deyince oldurduğun koca evrenin bir kenarında gezinip duran, alev alev yanıp tutuşan mini minnacık 'güneş'i bile balçıkla sıvamaya güçleri yetmeyen bu melunların, senin yücelerin yücesi 'iktidar'ın karşısında akılları sıra 'kazan kaldırmaya' yeltenmeleri, her şeyden önce kendi acizliklerinin en bariz aynası, nişanesi değil midir?

Nitekim, sen "Ol!" deyince olan, sen "Öl!" deyince de yerle yeksan edilen 'yaşam' serüvenimizi senin yüce

iradenle uçsuz bucaksız zaman tünelinde sürdürdüğümüz müddetçe naçiz 'kul'ların olarak emirlerin karşısında boynumuz kıldan inceyken, dolikosefal yahut da brakisefal gibi tantanalı adlarına rağmen çoğunluğu yumurtayı andıran yamuk kafalarımızın içine yerleştirdiğin o girintili çıkıntılı beyinlerimiz, keza mini minnacık beyinciklerimiz sayesinde düşünüp durduğumuzda, öyle lüzumsuz, öyle ıvır zıvır sorunlarla, ne idüğü belli olmayan saçma sapan, entipüften, incir çekirdeğini doldurmayan 'mesele'lerle karşı karşıya kalıyoruz ki, çaresizliğin verdiği can havliyle, belki sen gece yarıları derin bir uykudayken, belki de sıcak bir öğlen saatinde kısacık bir şekerlemeye daldığın bir anda, farkında olmadan seni tatlı rüyalarından uyandırıp, rahatsız edip, 'dert'lerimizin çözümünü senin sırtına yüklüyorsak, kısacası, yine senden ve hep senden medet ummaktan başka elimizden hiçbir şey gelmiyorsa, bunu da biçare, naçiz kullarına lütfen çok görme, bizleri affet, bağışla ya Rab!

Ey! Yüce kudret, senin lütfunla, senin yüce buyruğunla, biz 'kul'ların için verdiğin o ilk "Ol!" emriyle nefes almaya başladığımız ilk andan itibaren alnımıza kazıdığın 'kader'imizin gölgesinde yolumuza devam etmemizi buyurduğuna göre, demek ki hayatımızın 'aç parantez'ini senin buyruğun gereği açıp, nihayet 'kapa parantez'ini yine senin buyruğunla kapatıncaya kadar, dur durak demeden berdevam, hayat denen bu yolu adım adım yürüyeceğimizden, müsaade edersen, kutsal kitaplarından biri olan Kitabı Mukaddes vasıtasıyla

bizlere nasıl seslendiğine kulak verip, senin amellerinin yolundan yürüyerek 'Tanrı'nın Seyir Defteri' namını layık gördüğümüz bu biçare, bu zavallı kitapçığımızla, aklımıza takılan, zihnimizi kurcalayan kimi sorunlarımıza dilimizin döndüğünce 'satır aralarında' değinirken, bu arada yanlışlıkla, farkında olmadan 'sürçi lisan' edip, hele ki altından asla kalkamayacağımız günahlara bulaşırsak, şimdiden affına, yüceler yücesi adaletine sığınıp merhamet diliyoruz Tanrım...

Ey! Uluların ulusu ilahi güç, ey Kadir-i Mutlak, senin üstün 'irade'nle var olan, keza yine senin buyruğunla yok olmaya her daim namzet kullarını, zamanı geldiğinde, daha doğrusu uygun görüp tensip buyurduğun her an, yanına, huzuruna çağırıp, onlardan en ince teferruatına kadar 'hesap' sorup, akabinde de kılı kırk yararak tecelli ettireceğinden zerre şüphemiz olmayan o yüce adaletini, her zamanki gibi daim kıl, bunu bizlerden, bu zavallı insancıklarından esirgeme!

Ey Yüceler Yücesi, sen ki sığınağımız ve gücümüzsün, sıkıntımızda yardıma hazırsın, yeryüzü altüst de olsa, dağlar denizlerin bağrına da devrilse biz korkmayız, çünkü biliriz ki her şeye egemen olan Rab bizimledir. Senin 'ulu' krallığının hüküm sürdüğü, bizzat senin yarattığın evrende sana biat edip, kulun kölen olmaktan gayrı elimizden zaten bir şey gelmezken, beyinlerimizin bir türlü çözemediği, aklımızın, havsalamızın bir türlü kavrayamadığı şu 'hiçlik', 'boşluk' kavramlarının yanı sıra, ayrıca şu ucu bucağı belirsiz 'zaman' mefhumunun girdaplarında avara kasnak misali dolaşırken, se-

nin yüce buyruğunla gerçekleşen olayların endazesini, terazisini farkında olmadan birbirine karıştırıp, dünü bugünlerle, maziyi atiyle harmanlayarak işlediğimiz bilumum 'kronolojik' hatalarımız, 'anakronik' sapmalarımız nedeniyle de günahlarımızın affını, âlemlere Rab olan senden peşinen diliyoruz, ey yüce Rab!

Amin...

BİRİNCİ BAB

Diyalektiğe dair

Ve başlangıçta Allah gökleri ve yeri yarattı. Ve yer ıssız ve boştu, ve enginin yüzü üzerinde karanlık vardı, ve Allah'ın Ruhu suların yüzü üzerinde hareket ediyordu. Her taraf zifiri karanlık olduğu için, fizik kuralları mucibince Tanrı hiçbir şey göremedi. Göremediği içindir ki hemen buyurdu:

"Işık olsun!"

Allah "Işık olsun!" emrini verir vermez, daha cümlenin son hecesini söyler söylemez her taraf ışığa boğuldu. Bir ışık ki, ışıktan çok sanki bir nurtopu! Bu ışık, Allah'ın hoşuna gitti, hatta öyle hoşuna gitti ki, bunun, bu hikmetinin cazibesine daha fazla dayanamadı ve hemen akabinde yeni bir emir buyurdu:

"Işık karanlıktan ayrılsın!"

Bunun üzerine, emir demiri keser hükmünce, bir tarafta Işık, diğer tarafta da onun zıttı olan Karanlık, Tanrı'nın daha ilk andan itibaren geliştirdiği diyalektik kuramınca, birbirlerinden hemen ayrıldılar ve böylece 'Yin ile Yang' felsefesinin temeli daha bu ilk anda atılmış oldu.

Allah, nur yüzünü ışıktan yana dönerek dedi:

"Ey Işık! Bundan böyle senin adın Gündüz, ve ey Karanlık, seninki de Gece olacak!"

Allah'ın buyrukları ardı ardına yerine gelince, önce zifiri bir 'akşam' karanlığı bastırdı, sonra da 'sabah'ın seher vakti ufukta göründü. Allah henüz bitki, hayvan, insan gibi bilumum canlıları yaratmadığından, bu ilk günün doğuşunu, uzayan mahmuzları nedeniyle yalpalayarak yürüyen, göğüslerinin tüyleri neredeyse tümden dökülmüş, gırtlak paralayan kart sesleriyle "Ü-ürrüü-üüüü!" makamındaki ötüşleriyle ünlü Denizli horozları tabii ki müjdeleyemediler ve bu Birinci günün kayıt-kuyut işlemini ifa etmeyi bizzat Tanrı üstlendi.

Bu kayıt işi için ne masa başlarındaki deri koltuklarında ardı ardına sigara tüttüren, saçları, sakalları küflü dosyalar arasında ağarıp avurtları çökmüş, kara tren misali uzayıp giden fiyakalı imzalarıyla ünlü 'noter'lere, ne onların asık suratlı 'katip'lerine, ne de cırtlak kırmızıya veya vişne çürüğüne boyanmış uzun tırnaklarına rağmen, kimi Remington, kimi Olivetti, kimi de Erika marka daktilolarının tuşlarını makineli tüfek tarrakaları gibi süratle tıkırdatan kimi dört, kimi de altı derece hipermetrop gözlüklü sekreterlere ihtiyaç vardı. Hatta, kâğıda, mürekkebe, damga puluna, lastik mühürlere gerek kalmadan, lüzumsuz kırtasiye masrafını mümkün mertebe asgariye indirmek için sadece tek nüshalık bir 'emir' halinde tutulan bu kayıt, keza yine Allah tarafından 'tescil' edilip, ardın-

dan da "YANGINDA İLK KURTARILACAK" uyarısıyla, köşede duran boyası dökülmüş, kimi yerleri pas tutmuş çelik dolaba konuldu.

Bismillahla başlayan bu ilk günün dosyalanıp zapturapt altına alınmasının hemen akabinde, Allah buyurdu:

"Suların ortasında bir kubbe olsun, bu kubbe suları sulardan ayırsın..."

Yüceler yücesinin buyruğuyla beraber büyük bir gürültü, bir hengâme koptu. Ardından da suları sulardan ayıran kubbe hemen oluştu. Allah yarattığı kubbeye şöyle bir baktı ve onu çok beğendi. İşin geri kalan kısmını tamamlamak için hiç zaman kaybetmeden ikinci emrini ekledi:

"Kubbe'nin altındaki sular derhal üstündekilerden ayrılsın!"

Allah, kendi düşünüp kendi buyuran, kendi karar veren tek muktedir, tek yönetici, tek İlahi Güç olduğundan, tabii ki her şey istediği doğrultuda gelişiyor, emirleri harfiyen yerine geliyor, işler anında ve kendiliğinden rayına oturuyordu. Zaten ortalıkta Allah'tan başka bir 'Ruh' olmadığı için, O bütün buyruklarını kendi kendine yöneltiyor, bilumum emirleri bir nevi 'kapalı devre' sistemiyle anında gerçekleştirip yoluna koyuyordu.

Bu 'emir-komuta' zincirinde ipler hep O'nun elinde, hep o Yüce Varlık'ın inisiyatifindeydi. Emirleri yerine getirecek 'kul'ları veya esir pazarlarında üç paraya satın alınabilecek gariban 'köle'leri henüz yarat-

madığından, tüm işleri ister istemez kendisi yükleniyor, her şeyi dilediği, aklına estiği gibi planladıktan sonra harfiyen yerine getiriyordu.

Aslında olup bitene "Kendisi yapıyor, kendisi icra ediyordu" demek de yersiz, anlamsız, hatta gereksizdi, zira emirler zaten anında, kendiliğinden, "Şıp!" diye, eksiksiz ve de gediksiz yerine geliyordu. Kısacası, Allah o andaki haletiruhiyesine göre içinden geldiği gibi ölçüp biçiyor, kılı kırk yararcasına ince eleyip sık dokuduktan sonra verdiği tüm buyrukların her türlü sorumluluğunu da kendi başına yükleniyordu.

Tanrı'nın işi gerçekten zordu ama zor olanı yılmadan, usanmadan, her hal ve şartta başarmak da yine Allah'ın kendi gönlünce, kendisi için yürürlüğe koyduğu bir nevi 'Tanrı vergisi' yetenek olduğundan, emirler, direktifler herhangi bir karmaşaya sebep olmaksızın önce tez elden sıraya giriyor, akabinde de tıkır tıkır işlemeye başlıyor, zerre kadar 'fire' vermeden, en ufak bir aksamaya uğramadan yerli yerine 'lök' diye oturuyordu.

Rabb'in mesaisine dair

Nitekim bu kez de işler aynı minvalde, aynı rotada yürüdü ve böylece kubbenin altındaki sular kubbenin üstündekilerden şıp diye ayrıldı.

Ve Allah yarattığı bu kubbeye 'Gök' dedi. Ve akşam oldu ve sabah oldu. Pırıl pırıl, bulutsuz, rüzgârsız, 'yaprak kımıldamayan', sakin 'İkinci gün' başladı.

Yüce Allah, bu uçsuz bucaksız, 'kuş uçmaz kervan geçmez' gökkubbeye bakınca, daha bu ikinci günün başlangıcında bile çok güzel şeyler yaptığını görüp sevindi.

Evet! Bu gökkubbe kesinlikle muhteşemdi... Bu gökkubbe tereddütsüz ihtişamlıydı... Ucu bucağı yoktu, sanki sonsuzluğa doğru açılan koca bir pencereydi. Ama Allah bu pencereden başını uzatıp masmavi göğün altındaki engin boşluğa alıcı gözle bakıp etrafı uzun uzadıya seyrettikten sonra, keyfe keder bazı küçük eksiklikler tespit etti. Bunun üzerine, hiç vakit kaybetmeden, kubbenin altını yeni baştan 'dizayn' etmek için, öncekinden çok daha tafsilatlı, hayli detaylı bir emirle buyurdu:

"Şu andan itibaren gökkubbenin altındaki tüm sular, derhal çatlağını bulup gürül gürül, şarıl şarıl, şırıl şırıl aksın ve bir yerlerde biriksin, sonra da hemen kuru toprak görünsün."

Verilen hüküm mucibince gümbür gümbür gürleyen gök, çakan şimşeklerle beraber ansızın peyda olan deli divane bir rüzgâr, her tarafı silip süpüren korkunç bir 'tayfun'a, peşi sıra da bir 'tsunami'ye dönüştü. Kızılca bir kıyamet ha koptu ha kopacak derken, aksine, ortalık bir anda sütliman kesildi ve gökkubbenin altında birdenbire 'kuru toprak' göründü.

Allah bu kuru toprağa 'Yer' adını verdi. Ona şöyle bir bakınca, nedense içi sanki birazcık buruldu, burkuldu. Allah üzüldü. Öyle ya! Topu topu bir parçacık, 'tam takır kuru bakır', kupkuru, simsiyah, gariban bu kara toprağa kim acımazdı ki?

Ancak Tanrı'nın kısacık, bu bir anlık hüznüne rağmen, gerçekleşen olayın bir de teselli edici, sevindirici yanı vardı. O da, verdiği buyruk doğrultusunda tüm suların aka aka bir yerde birikip toplanmasıydı ki, Allah bunu da 'Denizler' diye adlandırdı.

Allah'ın bu uçsuz bucaksız ummanı topyekûn 'Denizler' deyip kestirip atması tabii ki çok doğaldı. Doğaldı, zira bunca işi gücü varken, meşguliyeti başından zaten aşkınken, daha o andan itibaren ufak tefek detaylarla, lüzumsuz, entipüften teferruatlarla uğraşıp, bunlara zaman ayırıp, nafile yere 'mesai harcayıp', o uçsuz bucaksız su birikintisinin şurasına burasına, girinti çıkıntısına, daralıp genişleyen koylarına, boğaz-

larına, geçitlerine bakıp, sonra da bunları teker teker Büyük Okyanus, Atlas Okyanusu veya renklerinden ötürü Ak, Kara, Kızıl Deniz ya da onların uzantısı olan Cebelitarık, Çanakkale, İstanbul Boğazı, Korint, Basra, Meksika Körfezi gibi adlarla 'tescil' edip, böyle apır sapır işlerle oyalanmasını beklemek, her şeyden önce Allah'a karşı saygısızlık, hatta fazlasıyla insafsızlık olmaz mıydı?

Üstelik Mutlak Güç'ün yüce emirleri doğrultusunda bir araya toplanarak Denizleri meydana getiren bu suların, daha ortada fol, yumurta ve bittabi tavuk da yokken, dolayısıyla, "Acaba tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan çıktı?" gibi ipe sapa gelmez, çarşıya pazara götürsen on para etmez cinsten tartışmalar mevzu bahis değilken, ayrıca elle tutulur, gözle görülür en ufak, en kıytırık, en entemintekofti bir neden, hırlaşıp maraza çıkarmak için geçerli 'maddi' veya 'manevi' bir sebep bulunmazken, bu 'İkinci gün'ün loş ışıklarıyla beraber, azgın dalgalar eşliğinde garibanı kuru toprağa saldırmaya kalkışması, bu 'düşman'ca davranışları acaba neyin nesi, kimin fesiydi!

ÜÇÜNCÜ BAB

İlk dalaşmaya dair

Canları öyle istedi diye bir anda ne oldum delisi kesilen bu vahşi Denizler, Allah'ın kendilerine bahşedip çizdiği engin, uçsuz bucaksız sınırlarla yetinmeyip, ardından da bu zavallı Yer'i, bu sessiz, sakin, 'Ağzı var dili yok!' toprak parçasını, irili ufaklı dalgalarla ha babam de babam neden dövüp duruyorlardı ki!

Dahası, Denizlerin, Yer'i hem dövüp hem de sinsice oyup kemirmeyi anında huy edinmeleri sanki yetmezmiş gibi, bu hırçın tavırlarını zamanla yüzsüzlüğün, görgüsüzlüğün de ötesinde, neredeyse edepsizlik mertebesine taşıyıp, keyifleri estiğinde 'lodos', canları sıkıldığında 'poyraz', o da olmadı 'imbat', 'karayel' derken, arada bir de 'keşişleme'den kopup gelen rüzgârların desteğiyle coşmalarına, fırsat bu fırsat deyip kocaman dalgalarıyla o biçare kara parçasına saldırıp, dur durak demeden maraza üstüne maraza çıkarmalarına acaba ne buyrulurdu?

Onların hoyratça, acımasızca saldırışları, 'Ali kıran baş kesen' havalarındaki bu davranışları, ilk 'muharebe', ilk 'sataşma', ilk 'dalaşma', ilk 'hırgür' olarak tarih

sayfalarına sabit kalemle not edilirken, aynı zamanda, 'toprak' ve 'su' arasındaki bitmez tükenmez mücadelenin ilelebet süreceğinin de maalesef ilk uğursuz habercisi oldu...

Ancak, sulhperver yüce Allah, hiç arzu etmediği gibi, bu minvalde herhangi bir emir, direktif, hatta 'ima' yollu da olsa en ufak bir beyanda da bulunmadığı halde, önceleri 'düşük yoğunluklu çatışma'yla başlayıp, sonraları giderek amansızca bir 'savaş'a durduk yere kapı aralayarak ortalığı velveleye veren, huysuz, şımarık, şirret, hatta sanki 'Kraldan çok kralcı kesilmiş!' bu arsız, bu ukala Denizlerin efelenmelerini bir nebze de olsa cezalandırıp, onlara hadlerini bildirmek için, Yer'i, bu 'azgın', bu 'kudurgan' su birikintilerine bahşetmediği kimi zenginliklerle donatıp, böylece kendi indinde 'sosyal adalet'i gerçekleştirdi.

Allah'ın 'Yer'e layık gördüğü bu sayısız nimetleri henüz Allah'tan başka bilen olmadığına göre, gelin onun ardı ardına gelen yeni buyruklarına kulak verelim:

"Yer'de otlar, tohum veren sebzeler, tohumu kendisinde olan ve cinslerine göre meyve veren ağaçlar olsun!"

Yer, Allah'ın bu yüce buyruğu karşısında sevincinden çılgına döndü. Çünkü bundan böyle sadece kuru, killi, kumlu, humuslu, kireçli veya işe yaramaz, hiçbir derde deva olmaz taşlarla, kayalarla kaplı bir toprak parçası olmaktan kurtulacak, kem talihinin üstüne koca bir sünger çekmiş olacaktı.

Yüce emir gereğince Yer'in kapkara bağrından fışkıran yemyeşil çimlerin muhteşem görüntüsüne gerçekten de diyecek yoktu, ama onların arasına sinsice karışan tek tük ayrıkotları, güzelim çimlerin parlak, yeknesak ahengini gölgelemekle yetinmiyor, bir an önce tüm çevreye yayılıp çoğalmak için gizliden gizliye 'nifak tohumları' ekerek huzursuzluk yaratıyordu. Her şeye rağmen, bu zümrüt yeşili örtünün ihtişamı, 'Elemtere fiş kem gözlere şiş!' babında, sahiden de göz kamaştırıcıydı.

Çayır ve çimenler dışında, bilumum 'tohum veren sebze'nin sürüsüne bereket çeşidinin yanı sıra, kimilerinin yapraklarına, kimilerinin köklerine veya meyvelerinin tadına, lezzetine, kokusuna, aromasına ve değişik renklerin oluşturduğu albeniye bağrını açan, onlara 'ana'lık eden, böylece Allah'ın lütfettiği bereketle övünüp bununla gurur duyan Yer, bir taraftan bu bolluk ve bereket tablosu karşısında sevinçle dolarken, beri yandan da içten içe üzülüp, huzursuz oluyordu. Yer kendi kendine dertleniyordu, çünkü eninde sonunda, hepsi kendi bağrında, kendi kucağında, hatta bir bakıma kendi 'rahminde' yetişip, yeşerip, gelişen bu bitkilerin arasında hiç yoktan başlayan, nafile yere sürüp giden tartışmaların farkındaydı ve bu durumdan son derece mustaripti.

Nitekim mesela 'sebzegiller' familyasının temsilcisi olan kimi 'zerzevat', toprağın bağrına acımasızca sapladıkları sivri kökleriyle 'havuç' ya da mor 'pürçüklü' adı altında kimliklerini illa ki vurgulayıp öne çıkmak

için yoğun çaba harcarken, kimileri de şalgam, turp, kereviz ya da pancar olmanın çok daha gurur verici olduğunu söylüyor, buna mukabil bazıları da, 'kök' olmanın hava cıva, yeşil yapraklı bir ıspanak veya pazı kimliğini taşımanınsa çok daha makbul olduğunu tekrarlayıp duruyordu.

Lahana ve marullar, kat kat 'göbek'lerinin önemine değinip kasım kasım kasılırken, cılız, incecik, narin yapılı maydanoza, tereye, dereotuna veya daha henüz filizlenip boynunu hafifçe uzatmış yeşil soğana, taze sarmısakotuna tepeden bakıp onlarla alay ediyorlardı.

Göbek adları ta ezelden beri Langa 'hıyar'ıyken, 'hıyar'lığı nedense bir türlü kabullenmeyip, bunun yerine minik, narin, körpe yapıları nedeniyle Çengelköy 'badem'i sıfatıyla kendilerince sözde 'sınıf atlayıp', bir nevi 'üst kimlik'ten dem vuran 'haramzadeler' olduğu gibi, soylarını, soplarını inkâra yeltenen bu 'görmemiş'lere, bu 'züppe'lere kızanlar da vardı...

Kimileri de, 'sebzelerin şahı' namıyla her tarafta borusunu öttüren 'fasulye' gibi kendilerini durduk yere 'nimet'ten saymaya kalkışıp, birbirleriyle zırt pırt 'dalaşıp' ipin ucunu hepten kaçırırken, Yer'in huzurunu bu bencil tavırlarıyla farkında olmadan bozuyor, ona, 'Toprak Ana'ya farkında olmadan, bilinçsizce ihanet ediyorlardı.

'Tohum veren sebzeler'in bazen bir renk, bazen bir tat, koku, şekil, şümul, endam, cins gibi sıradan bahanelerle illa da benim tadım, benim rengim, illa da benim kokum "Daha hoştur, gerisi boştur!" tekerleme-

leriyle, nihayet gelip gelip dayandıkları 'ben'merkezci bu tartışma ve sürtüşmelerin boyutu, giderek 'kan' kırmızısı domatesi, dolayısıyla sanki 'savaş' tamtamlarını çağrıştırırken, aynı zamanda kendi aralarındaki sohbetlerde nedense küçümseyip, gizliden gizliye alay ettikleri 'kabakgiller' familyasının kapısına dayanıyor, böylece tam anlamıyla 'kabak tadı' veriyordu.

Zerzevat ailesi içindeki bu didişmelerinin, bu baptaki 'egosantrik' davranışlarının aksine, zümrüt yeşili otların arasından yer yer başlarını kaldırıp göğe bakarak, kendilerini 'yoktan var edip' yarattığı için Allah'a minnet ve şükranlarını sunmaya çalışan rengârenk 'çiçek'lerin âlemi ise büsbütün farklıydı.

Nitekim onların hemen hemen hepsi, mesela kırmızı, beyaz, ebruli karanfiller, sarı, pembe sarmaşık gülleri, siyahımtırak, turuncu yediverenler, ortancalar, hatmiler, mor sümbüller, zakkumlar, zambaklar, zerrinler, laleler, katırtırnakları, menekşeler, kadifeler, ıtırlar, mügeler, keza "Allah beni seviyor mu, sevmiyor mu?" diyerek 'falcı'lık mesleğinin atalığına yaprak yaprak soyunan papatyalar ve diğerleri ve diğerleri ve diğerleri, aralarından oybirliğiyle seçtikleri 'kaynanadili'nin sözcülüğünde Allah'a sonsuz teşekkürlerini sundukları için öyle mutluydular ki!

Allah'ın karşısında saygıyla, hürmetle el pençe divan duran bu 'asil' ruhlu çiçeklerin yanı sıra, 'tohumu kendisinde olan ağaçlar'ın coşkusu da bir başkaydı.

Meyve veren bu ağaçların başını, kimi 'Starking', kimi 'Golden', kimi 'Amasya' türü elmalarıyla övü-

nen elma ağaçları çekiyordu. Onların yanı sıra, 'ayıboğan', 'deveci', 'Ankara' namlı armutlarıyla ünlü armut ağaçlarının dışında, 'Vaşington' portakallarıyla, 'Malta' erikleriyle, 'Hindistan' cevizleriyle, 'Japon' hurmasıyla dolu ağaçlar, sıcak-soğuk hava ve de iklim farkı gözetmeksizin yan yana, boy sıralarına göre dizilmişlerdi.

Yerleri, yurtları, coğrafi kodları henüz tam saptanamadığı için "Attım rafa bir kurukafa, yemesi tatlı, maymun suratlı!" tekerlemesiyle bilmecelere konu edilen sarı sarı 'ekmek' ve 'limon' cinsi ayva ağaçları... Yerken hem el, hem de dudak boyayan ekşimsi 'karahübür' dutlarının yanı sıra, keza "Bırınç pilavıdır aneeeyy!" reklamı eşliğinde tezgâhlarda satılan parmak iriliğindeki beyaz dutlarla dolu dut ağaçları... Her mayıs ayında pıtrak misali dalları basan, bereketli 'dalları bastı' kirazlar...

Afrika ormanlarını mesken edinmiş Çita adlı maymunların, ha babam de babam, günde üç öğün yemekten bıkıp burun kıvırdıkları, bu yüzden de diğer kıtalara ihraç edilip manavların, süpermarketlerin vitrinlerini süsleyen Çikita namıyla ünlü muzları güç bela taşıyan ağaçlar...

Minik kuzu kestaneleriyle, 'bin bir taneli' Acem narlarıyla, iri, yeşil papazerikleriyle, kivi ve ananaslarıyla kasım kasım kasılanların dışında, kimi ekşimsi, kimi mayhoş, kimisi de tatlı meyveleriyle hava atıp caka satan bu ağaçların keyfine diyecek yoktu...

Ancak, her daim mutlu ve mesut olan bu meyve

ağaçlarının dışında, belki de daha ilk andan, yaratıldıkları ilk günden beri 'gözden ırak, gönülden ırak' olan mutsuz ağaçlar da vardı. Dağ başlarında, kuytu köşelerde kendi makus kaderlerine terk edilen, üstelik kekremsi, yamru yumru meyveleri nedeniyle horlanıp nedense küçümsenen 'yabani alıç' ağaçlarıyla, 'muşmula suratlı' denilerek resmen hakaret edilen muşmulaların, keza bir parmak balı için kilolarca çiğnenmesinin zorunlu olduğu söylenip kökeni bitkilerden çok hayvanata dayandırılan, nüfus kütüklerine, soyağaçlarına, kafa kâğıtlarına 'keçiboynuzu' adıyla kaydedilip sırf bu yüzden alay konusu edilen kimi ağaçların dertleri de acı ama ne yazık ki gerçekti...

Meyve veren ağaçların dışındaki ihtişamlı köknarlar, Yer'in bağrında daha doğar doğmaz yaşlanan koca çınarlar, en ufak bir su birikintisi görünce dayanamayıp hemen başlarını eğerek sessiz sedasız ağlamaya başlayan sulu gözlü, boynu bükük söğütler de vardı... Başlarında daima yel esen ince uzun kavaklara sırf inat olsun diye tepeden, daha da yükseklerden bakarken, bir yandan da gökkubbeye tırmanıp kendilerini yaratan Allah'a sanki ulaşmak için çırpınan, O'nun nur yüzünü, gül cemalini görmeye heveslenen okaliptüslerin bitmez tükenmez çabasına ise diyecek yoktu doğrusu.

Verdiği tek cümlelik kısa ve net buyruklarla Gün ile Gece'yi, Yer'i ve Göğü, Denizleri ve Bitkileri yaratan yüce Yaradan, bazı ağaçların keyfe keder nedenlerle az çok mırın kırın etseler de, yine de sevinçli ve

en önemlisi de 'yoktan' var edilmekten dolayı keyifli olduklarını gördükçe, her zamanki gibi iyi bir şey yaptığına sevindi. Tanrı tüm bunların hazzını yaşarken, hafiften hava kararda. Ardından akşam, sonra da sabah oldu. Böylece 'Üçüncü gün' başladı.

DÖRDÜNCÜ BAB

Serzenişlere dair

Ve Allah dedi:
"Gündüzü geceden ayırmak için gökkubbede ışıklar olsun; ve alâmetler için, ve vakitler için, ve günler ve seneler için olsunlar; ve yer üzerine ışık vermek için gökkubbede ışıklar olarak bulunsunlar!"

Cümle ilk anda sanki biraz muğlak, sanki hafifçe karmaşık görünüyordu, üstelik de devrikti; yine de buyruk harfi harfine yerine geldi...

Allah her geçen gün kendi gönlünce yeni bir şeyler yaratırken, ayrıntılarla uğraşmak zamanla daha çok hoşuna gitmeye başladı. İşte şimdi de yüce emirleri doğrultusunda iki ışık oluyordu: Bunlardan 'büyük' olanı Tanrı'nın isteğine göre Gündüz'e hükmedecekti, 'küçük' ise Gece'ye...

Allah'ın zihninden geçen tüm tasavvurlar aksamadan yerine geliyordu ama yine de ortalıkta, orada burada gözden kaçmış bir şeyler kalmasın diye yarattığı bu 'büyük' ve 'küçük' ışıkların ardından, bu ışık cümbüşüne katkıda bulunmak için, Çekoslovak çeliğinden üretilmiş keskin bir 'Solingen' makasını eline

aldı, kesti, biçti, ufak ufak doğradı ve küçüklü büyüklü bu ışıkların hepsine 'yıldız' adını verdi. Sonra da tüm yıldızları avuçladığı gibi gökkubbeye savurdu. Yıldızlar başlangıçta topaç misali fırdönüp durdular, sonra da nihayet 'adres'lerini bulup bir yerlerde çakılıp kaldılar.

Kimileri biraz soluk, bazıları hayli parlak bu yıldızlar gökkubbeye bir çeşni veriyor ve Allah'ın ruhunu okşuyorlardı ama O, her biri bir tarafa kendi keyfince dağılmış, kimileri aceleyle üst üste binmişken, kimileri köşede bucakta boynu bükük, tek başlarına sanki hepten 'öksüz', 'yetim', sanki bir nevi garibanlar 'üvey evlat'lar gibi kalakalmış bu başıbozuk yıldızların halinden memnun olmadı, onların 'nizam-intizam-disiplin' içinde sil baştan yerleştirilmesinin çok daha doğru olacağına karar verdi. Böylece, az önce harman misali fırlatıp savurduğu yıldızları hiç üşenmeden gerisingeri topladı, onları bu kez eskisi gibi acele etmeden, özenip bezenerek, gökkubbeye yerli yerince nal mıhıyla çivileyip teker teker astı. Dönüp alıcı gözle seyrettiği bu muhteşem tablo karşısında ise bir hayli duygulandı.

Evet! Her şey tamı tamına, milimi milimine yerini bulmuş, şu ya da bu nedenle rahatsızlık yaratan, Yaradan'ın göz zevkini bozabilecek hiçbir şey kesinlikle kalmamıştı. Önce aceleyle fırlatıldığı için darmadağınık, sanki 'abstre' ya da 'nonfigüratif' birer tabloyu andıran ışık kümeleri, şimdi yeni konumlarıyla çok daha hoş ve göz alıcıydılar.

Bu muhteşem tablo içinde en mutlu olanı Kutupyıldızı'ydı. Yüce Allah'ın mübarek elleriyle eline makası aldığı o ilk andan itibaren kendisine bu denli cömert davranmasına içten içe sevinirken, öte yandan, bunun karşılığında ona büyük bir sorumluluk yüklendiğini, "Abdala malum olur!" misali hissetmişti.

Nitekim, onun başlıca görevi, gökyüzünde 'laf ola beri gele' kabilinden pırıl pırıl parıldayıp hemcinslerine afra tafra yapmak değil, denizlerde yolunu kaybeden gemilere, gemicilere bir nevi kılavuzluk edip yol göstermekti. Böylesine albenili, bu denli parlak, ışıl ışıl yaratılmak, ayrıca önemli bir 'kerteriz' noktası mertebesine ulaşmak hangi yıldızın hoşuna gitmezdi ki! Onun da hoşuna gidiyordu, hatta sevincinden uçmayı bile düşünüyordu ama tüm arzularına rağmen bir kuş gibi uçamayacağını, akıllı, ağırbaşlı, usluca yerinde oturması gerektiğini, hatta ve hatta uçmak bir yana, kılını dahi kıpırdatmadan geceler boyunca aynı yerde ve aynı 'koordinat'larda çakılı kalmasının şart olduğunu, zaten bu yüzden bir diğer adının da Allah tarafından 'Demirkazık' olarak tescil edildiğini bildiği için, arada bir içinden sessizce söylenip, hafif yollu serzenişte bulunmakla yetiniyordu:

"Eyyy yüce ve büyük Allah'ım! Yüksek huzurlarınızda 'en kalbi duygularım'la, en halisane hislerimle itiraf etmeliyim ki, bendeniz naçiz kulunuzu gökyüzüne, onun engin maviliklerine o öpülesi, o mübarek ellerinizle ve bittabi ki hikmetinden asla sual olunmaz dirayetinizle lütfedip yerleştirirken, ne denli 'bonkör'

davrandığınızı bilemeyecek kadar 'nankör' elhamdülillah değilim! Lakin yine de, kimi zamanlar kendi kendime dertlendiğimde şu kör olası aklımdan geçenleri dürüstçe, içtenlikle ve tabii ki affınıza sığınıp arz edip söylemem gerekirse, maruzatım odur ki, bendeniz kulunuzu 'Küçükayı' lakaplı takımyıldızların en sonuna iliştirmek yerine, aksine, yalnız başıma, özgür, 'fikri hür vicdanı hür' bir yıldız olarak atamış olsaydınız, acaba çok daha iyi olmaz mıydı?

Çünkü, lütfedip ihsan buyurduğunuz tüm parlaklığıma, tüm görkemime ve uygun görüp emrettiğiniz önemli işlevime rağmen, yine de Küçükayı'nın en sonuncu parçası olmak inanın ki gururumu fazlasıyla kırıyor, onurumu feci halde zedeliyor! Hele hele gecenin bir vaktinde, üstelik çoğu da dümen başında, mesela koka kola, meyan şerbeti, kızılcık şurubu, demirhindi, limonata, diyet pepsi veya 'milli' içkilerin şahı, onların padişahı olan hafif tuzlu ve de bol buzlu 'ayran' içmek yerine, çok ama çok affedersiniz, şişelerle viski, rom, konyak, cin, votka, tekila, malibu, vermut, şarap, bira zıkkımlanırken ya da kurdukları çilingir sofrasının başında Tekirdağ rakısı, beyaz peynir, kavun, bayırturpu, cacık, pilaki ve ille de topik eşliğinde hafiften hafife demlenirken yollarını kaybeden ve sırf bu yüzden de feleklerini şaşırarak sarhoş dolaşan kaptan bozuntusu yampiri 'korsan'lardan, inanın bıktım usandım!

Usandım, zira fırtınalı denizlerde bir taraftan dalgalarla boğuşurken, diğer taraftan körkütük, zilzurna

sarhoş gezinen, 'kurukafa'lı bayraklarıyla etrafa dehşet salan bu saçı sakalı birbirine karışmış, şişko, kelimenin tam anlamıyla obez, kat kat lahana göbekli, kesik bilekleri çelik kancalı soyguncular taifesine, her biri en hassas pusulalara bile taş çıkaracak kadar yanılmaz ziyalardan derlenmiş demetimle, nurtopu gibi parıldayan ışığımla, bulutlar arasından güçbela da olsa göndermeye çalıştığım huzmelerimle doğru dürüst yol yordam gösterdiğim halde, ellerindeki koca baltalarla, pala, kama ve hançerlerle elâlemin gemilerine acımasızca, infazsızca saldırıp, onları soyup soğana çevirmeye kalkıştıklarında, doymayan gözlerini doyuracak kadar 'ganimet' elde edemezlerse, yani onun bunun alınterini, emeğini 'beleş' yoldan, zorla gasp etmeyi beceremediklerinde, sanki suçlu benmişim, sanki onlar gibi kafayı tütsüleyip, sanki kendi keyfimce önlerine yanlış 'rota', yanlış 'harita' koymuşum gibi, kabak eninde sonunda nedense hep bana, 'vur abalıya' misali nedense hep benim gariban başıma patlıyor nitekim!

Zaten her ne hikmetse, genelde bir teki kör, veya daha kibarca deyimiyle 'âmâ' olduğu için siyah meşinle kapatıp, böylece güya gizleyip kamufle ettikleri gözlerini değil de diğerini, gören tek gözlerini hışımla bana diken, dumanlı, zilzurna kafalarıyla yollarını bulamayan bu haydutların, bu çapulcular tayfasının hakkımda savurdukları küfürlerden de artık neredeyse illallah geldi, canıma tak etti! Tak etti, huzurum kaçtı, hani abartmayayım ama tüm sinirlerim laçkalaştı.

Yüklendiğim üstün 'vazife şuuru'yla, dahası da bütün iyi niyetimle gözümü bile kırpmadan uzun geceler boyunca gökyüzünden ışığımı saçıp yollarını bulmalarına çalışıyorum ama nafile!

İşte mesela, adından da anlaşılacağı gibi koskoca bir umman olan Umman Denizi'nde bile, sanki izleyeceği doğru dürüst rota yokmuş gibi, gemisini illa ki götürüp karaya oturtan, üstelik görünüşte haza beyefendi, gömleği kıtır kıtır kolalı, ceketi hafifçe vatkalı, pantolonu jilet gibi ütülü, kostüm kumaş beyaz giysileri içindeki şaşkın bir kaptan da, durduk yere bana yüklenip, her telden çalıp, adlı adınca verip veriştiriyor, döşenip duruyor!

Hadi koskocaman Umman Denizi'ni bir kalemde geçelim, peki onun yanında neredeyse bir kaşık sudan farksız olan Karadeniz'de, kaymak gibi, sütliman bir havada keyifli keyifli kemençe çalarak, 'Hop! hop! hop!' oynayarak hamsi dolu ağlarıyla yol alırken, özellikle de Kefken açıklarında sıkça ve maalesef aniden patlak veren fırtınalarda dalgalarla boğuşup sonuçta beceriksizlikleri yüzünden takalarını kurtaramayıp batıran, isimleri, lakapları da her nedense 'hamsi kafali'ya çıkmış kimi Laz uşakları da durduk yere beni tersleyerek, haşa huzurdan, yine tövbe tövbe, dere tepe dümdüz gidip neden beni haşlıyorlar, bunu da hiç mi hiç anlayamıyorum ya Rab!

Velhasılı kelam, sırf korsanlar değil, keza 'hamsi kafali' bu uşaklar da, adil, dürüst, mertçe davranıp kendi hatalarını kabul edeceklerine, aksine, her defa-

sında güya ben yanlış yol gösteriyor, yanlış iz sürmelerine ben sebep oluyormuşum gibi, basıyorlar kalayı...

Hatta –yine haşa huzurdan– küfrün, kalayın bini bir para olup adresime 'özel ulak', 'moto-kurye' veya son zamanlarda da 'e-mail' yoluyla ulaşırken, diğer yandan en çok sinirimi bozan, beni en çok üzüp çileden çıkaran şey de, kendi aralarında yüksek sesle konuştuklarında ister istemez kulak misafiri olduğum şu gıcık, şu sinir bozan, ifrit eden, 'N'olacak! Alt tarafı Küçükayı'nın kuyruğu!' cümleleri ey Rab!"

BEŞİNCİ BAB

Duaya dair

Kutupyıldızı'nın, nam-ı diğer Demirkazık'ın dışında, Allah'ın yine azıcık da olsa iltimasla yarattığı bir diğer yıldız da Çobanyıldızı'ydı...

Aslında onun, adının 'çoban'larla birlikte anılması dışında fazlaca bir derdi yoktu, ama yine de yüce Tanrı her zamanki gibi yalnız başına karar vermeyip, lütfedip ona da bir nebze danışıp, hiç olmazsa fikrini önceden öğrenmek isteseydi, o da, en gariban, en sıradan mesleğe sahip çobanların yıldızı olmaktansa, şöyle güzelinden bir 'kral', bir 'şah', 'padişah', hatta belki de 'imparator' yıldızı olmayı tercih ederdi.

Ancak, gökyüzünde adı sanı dahi olamayan bunca yıldız varken, onlar kuzu kuzu, sessiz sedasız kaderlerine boyun eğip, geceleri şöyle bir görünüp sonra kaybolurken, hani neredeyse varlıklarıyla yoklukları 'mum ışığı' misali belli bile değilken, kendisinin edepsizlik, yüzsüzlük, küstahlık ederek, Allah'ın katına destursuz çıkıp, dahası da, isminin mümkünse değiştirilip, bunun yerine daha hoş, daha fiyakalı, tum-

turaklı bir adla onurlandırılmasını rica etmesi, hatta bunu düşünmesi bile fazlasıyla ayıp olmaz mıydı?

Üstelik Allah'ın lütfedip verdikleriyle yetinmeyip, durup dururken daha fazlasını istemek, Rab Allah'ın kendisi için çizdiği alınyazısına hafif yollu da olsa bir müdahaleye kalkışmak, böylesine küstahça bir talepte, hatta imada bulunmak, O'nun yüce 'irade'sine karşı saygısızlık, nankörlük anlamına gelmez miydi? Böyle fütursuzca bir davranış, maazallah, kimin haddi, kimin hesabı olabilirdi!

Ayrıca sadece Allah, sadece ve sadece Mutlak Yaradan tarafından, O'nun tensip buyurduğu şekilde, istediği kisve altında ve bilinmez bir zaman diliminde ortaya çıkacak, ancak henüz 'hikmeti vücut' bulmamış, bulamamış, hatta bulamamanın da ötesinde, daha henüz sayıları, türleri, cinsleri bile meçhul kim bilir hangi talihsizler, sırf yaratılmak, sırf var olup gün yüzü görmek için kuyrukta sabır ve metanetle sıralarını beklerken, onun, sırf yüce Allah'ın iyi bir saatine denk gelmesi sayesinde, daha Yaratılış'ın Üçüncü gününün başlangıcında, sadece yaratılmakla kalmaması, bir de gökyüzünde Rabb'e bir bakıma 'komşu' seçilmesi, zaten en büyük lütuf değil miydi? Üstelik isminden, adından şikâyet edeceğine, boş yere mızmızlanıp duracağına, aksine, öncelikle mutluluğunu dile getirip, dolayısıyla yüce Rabb'e en azından on üstü on, üstü yüz on sekiz çarpı yüz on sekiz kez şükredip, bunu da içtenlikle, huşu içinde dillendirip, en azından şöyle bir dua etmesi gerekmez miydi?

"Eyyy göklerdeki babamız. İsmin mukaddes olsun. Melekûtun gelsin. Gökte olduğu gibi yerde de senin iraden olsun. Gündelik ekmeğimizi bize ver, ve bize borçlu olanları bağışladığımız gibi, bizim borçlarımızı bize bağışla; ve bizi iğvaya götürme, fakat bizi şerirden kurtar. Çünkü melekût ve kudret ve izzet ebedlere kadar senindir. Amin!"

Çobanyıldızı bir taraftan böyle düşünürken, diğer taraftan da Allah'ın huzurunda yapacağı bu 'ilk dua'nın böyle kısacık, topu topuna üç cümlelik bir yakarış olmasından sanki biraz tedirgindi. Hatta bu 'ilk dua'nın sorumluluğunu yalnız başına yüklenmektense, bunu, bu dua faslını 'adaş'ları olan gerçek çobanlara bırakmanın daha doğru olacağını düşündü. Böylece, onlar belki içeriği çok daha anlamlı, belagatli, retoriği yerinde ve de karatren misali uzayıp giden dualarla yüce Allah'ın gönlünü fethedebilirlerdi.

Nitekim, daha sonraları tüm çobanlar, Allah'ın adaletinin yüce, kutsal, adil olduğunu günde beş vakit okudukları dualarla dillendirerek O'nun takdirini kazanmayı yüzlerinin akıyla becerdiler. Tanrı da bu mesleğin mensuplarına karşı ilgisiz kalmadı ve sırf bu nedenle çobanlık Allah katında, O'nun indinde 'İlk kutsal meslek' olarak, yine noterlere, onların mühür ve imzalarına gerek kalmadan, taltif ve tescil edildi. Çobanların öncülüğünde başlayıp gelişen bu dua kültürü, onların hanesine hem artı bir puan, hem de, 'sicil' defterlerine 'üstün başarı' olarak kaydedildi.

Keza, adları sanları henüz belli olmayan diğer yıl-

dızlara gelince, onlar da, hiç olmazsa yaratıldıkları, fizik, kimya, biyoloji, ekoloji, kardiyoloji ve 'lojiler'le biten bilumum bilimlerin savunduğunun aksine 'yoktan var olduklar'ı için genellikle hallerinden memnundular. Hatta hepsi de mini minnacık, hani neredeyse varlıklarıyla yoklukları belli belirsiz tüm diğer yıldızlar da, mum ışığından farksız ölgün ışıklarını biraz daha görünür kılmak için yan yana gelerek kurdukları 'Samanyolu Sitesi'nde beraberce yaşarken hiç de mutsuz sayılmazlardı!

Bu arada, etrafta dolanan dedikodulara bakılırsa, irili ufaklı bu yıldızlar arasında, hayatından kesinlikle memnun olmayan, hatta kem talihine daha ilk andan itibaren isyan eden çok dertli bir yıldız daha vardı. Bu dertli yıldızın derdi de, hiç peşini bırakmayan, kendi boyundan çok daha uzun olan kuyruğuydu! Nitekim gittiği her yerde, etraf tarafta neler oluyor, gökyüzünde kimler neler yapıyor merakıyla biraz gezintiye çıktığında başına hemen musallat olan kuyruğunu da peşi sıra sürüklemekten bıkıp usandığı için, diğer yıldızlar gibi gökkubbede görünmeyi sevmiyor, mümkün mertebe gözlerden uzakta, tenhalarda dolaşmayı yeğliyor, bir anlığına görünüp, hemen akabinde yıllarca ortaya çıkmamak üzere ansızın kayboluyordu. Kısacası, 'kuyruk' kompleksinden mustarip olduğu için kuyruksuz yıldızları gördükçe hasedinden çatlıyor, 'kuyruk acısı' çektiğinden ikide bir karnı ağrıyıp duruyordu.

Yıldızlar âleminde kimileri konumları ve de yüklendikleri görevlerden ötürü kendi kendilerini dur-

duk yere 'nimetten sayıp', övünüp gönül eğlendirir, kimileri de aksine, 'ateş olsa cirmi kadar yer yakar' denebilecek kadar önemsiz olduklarını sanki özü özlerine, kendi kendilerine hissettikleri için üzülüp dururken, öte taraftan, Tanrı'nın 'en büyük ışık' olarak yarattığı ve gündüze hükmetmesini istediği Güneş'in ise keyfine diyecek yoktu.

Güneş, Allah'ın buyruğunu yerine getirmek için sabahın erken saatlerinde, henüz alacakaranlıkta yola çıkıyor, dağları, tepeleri aşarak günlük mesaisine başlıyordu. Yine ortalık yerde, daha doğrusu gökkubbede dilden dile gezinen laflara, sağda solda edilen 'vıdı vıdı'lara, kısacası yıldızlar âleminde dönüp dolaşan dedikodulara bakılırsa, Güneş, Allah'ın en sevdiği kuluydu!

Zaten o da bunu hissettiği için arada bir şımarıp keyfince davranıyor, erkenden başlaması gereken mesaisine boş vererek miskin miskin uyuyakalıyor, tembellik edip ortalarda görünmüyor, hatta çoğu zaman, bu tembelliğini örtbas etmek için kara, kapkara bulutları perde niyetine kullanıp onların arkasına saklanıyordu.

Güneş'in doğduğunu müjdelemeyi nedense kendilerine iş edinen horozlar da, "Ha geldi, ha gelecek!", "Göründü, görünüyor!" diyerek onun özlemiyle yanıp tutuşurken ne zaman ötmeleri gerektiğini ister istemez şaşırıyor, bu yüzden de bazen erken, bazen de geç öterek yanılgılara neden oluyorlardı.

Şaşırıp geç öten horozlar için genelde bir sorun

yokken, nedense yanılıp erken ötenlerin bir kısmı kellelerini kör bir bıçağın altında buluyor, kurtulmak için bu kez de feryat figan, köşe bucak kaçıyorlardı ama tüm çabalarına rağmen eninde sonunda olan oluyor ve sarı, benekli gagalarıyla, kırmızı ibikli kellelerinden oluyorlardı.

Bütün bu olup bitenlerden habersiz, yatağında horlayıp duran Güneş hazretleri, hele hele kırk kısım tekmili birden macera dolu bir rüyaya da kendini kaptırmışsa, işte o zaman iş çığrından çıkıyor, tadından yenmez oluyordu! Çünkü onun gül cemalini göremeyenler, sıcaklığından yoksun kalanlar soğuktan tir tir titriyor, arada bir kendi aralarında konuşurken, "Offf! Offf! Bu kış çok zorlu, çok 'faşist' geçecek alimallah!" diye kederleniyorlardı.

Güneş'in uykuya dalıp ortalarda görünmediği bu zamanlarda onun özlemini en çok çekenler, uyduruk bir sac sobası, üç eşek yükü meşe odunu bile olmayan garibanlar taifesiydi... Bunlar, bir taraftan soğuktan zangır zangır titrerken, diğer yandan da Güneş'in gül yüzünü göstermesi için Allah'a el açıp yalvarıyor, duruma acilen müdahale etmesi için yakarıp duruyorlardı ama cılız seslerinin Tanrı katına ulaşması çoğunlukla ve nedense mümkün olmuyor ya da hayli zaman alıyordu.

Onun, nam-ı diğer 'Güneş hazretleri'nin, canı istediğinde kuytu bir yerlerde kendi keyfinin kâhyası kesilmesi sanki yetmezmiş gibi, keza kendince girmeye tenezzül etmediği küflü bodrum katlarında ya da

bir kahve içimlik kısacık zaman için lütfedip uğradığı gecekondularda, 'Güneş girmeyen eve doktor girer!' deyimi mucibince sık sık hastalıklar görülüyordu.

Aslında, Güneş'in yokluğunda kimileri için hayat bir çileye dönüşürken, kimileri için varlığı veya yokluğu bir sorun teşkil etmeyebiliyor, hatta aksine, bazen sevinç kaynağı bile olabiliyordu. Bunlar, Tanrı'nın bu 'kul'ları, havaların soğumasıyla dağlarda, kayak merkezlerinde kışın keyfini çıkararak karlar üzerinde kayıp eğlenen, sırtı pek, tuzu kuru, cebi cepkeni delik olmayan 'mutlu azınlık' taifesiydi.

Ne ki, kış ansızın, pat diye gelmiyor, geleceğini önceden ufaktan ufağa bildiriyor, herkesin tedarikli olması için ilk sinyallerini esirgemiyordu. Önce ağaçlardaki yapraklar sararıp, esen rüzgârlarla oradan oraya savruluyor, sonra da Allah'ın özellikle Yer'de yarattığı kimi canlılar için yaşam değişik bir boyut kazanıyordu. İşte, henüz kışın gelip çatmadığı, henüz kışın dahi kendisinin 'Kış' olduğunu bilmediği bir akşamın alacakaranlığında, gökkubbede asılı duran 'küçük' ışık, mehtaplı, hafif serince bir gecenin başlangıcını müjdelerken, Allah, huzur içinde tatlı uykusuna daldı.

Ve sonra sabah oldu, 'Dördüncü gün' başladı.

ALTINCI BAB

Yüzenlere ve uçanlara dair

Ve Allah dedi:
"Sularda yaşam başlasın! Sular, canlı mahlûkların sürüleriyle kaynasın."

Bu buyruk üzerine, özellikle Yer'in son halini görüp sinirinden kuduracak hale gelen Denizleri bir sevinç, bir mutluluk dalgası kapladı. Sevinçten kaplarına sığmaz oldular ve bu engin sularda bir bolluk, bir bereket başladı.

Önce, kocaman denizanaları püsküllü şemsiyelerini açıp nazlı nazlı süzülerek yüzmeye başladılar. Denizlerin 'ana'ları doğduktan sonra artık sıra tabii ki diğerlerindeydi. Nitekim, hepsi birbiri ardından sökün etti. Tepelerinden fıskiye gibi su fışkırtan tombul memeli koca koca balinalar, sürüler halinde gezinen yunuslar, adları Jaws olsa da soyadları henüz belli olmayan yırtıcı köpekbalıkları, tombul mu tombul orkinoslar, sipsivri kılıçlarını kuşanmış kılıçbalıkları, bunlara karşı kalkanlarını yüklenip savunmaya geçen kalkanlar, ayrıca en ufaklarına 'defne yaprağı', biraz daha büyüklerine 'çinakop', bir gıdım daha büyükle-

rine 'sarıkanat', Çekoslovak menşeli, hakiki porselen irice bir kayık tabağı dolduracak kadar büyüyüp, yağlanıp, dolayısıyla da en lezzetli kıvamına gelince burnu Kaf Dağı'nı aşan, bu yüzden de tezgâhlarda fiyatı tavan yapıp el yakan 'lüfer' ve nihayet bir öğünde neredeyse bir çavalye dolusu hamsiyi veya düzinelerle istavriti lüpleyip mideye indirdiği için iyice palazlanarak göbeklenen, bu sülalenin en azmanı, yırtıcı 'kofana'lar...

Sadece balıklar mı? No!

Midyeler, ıstakozlar, karidesler, pavuryalar, yengeçler, taraklar, irili ufaklı incilerin yuvası olan istiridyeler, denizatları, denizkestaneleri, denizkaplumbağaları ve nihayet saymakla bitmeyecek kadar çok, enva-ı çeşit deniz mahluku...

Üstelik yalnızca denizlerde değil, ayrıca göllerde de tatlı su levrekleri, kefaller, turnalar, kırmızı benekli alabalıklar, pullu sazanlar, iri yayınlar, kıvrım kıvrım süzülüp yüzen yılanbalıkları....

Allah sulardaki bu yaşamı, bu büyüleyici 'akvaryum'u seyredince çok ama çok beğendi. Hemen ardından ikinci buyruğuyla seslendi:

"Gökyüzünde kanat çırpan kuşlar isterim!"

Tanrı'nın her isteği olmazsa olmaz babında bir emir, bir bakıma Kanun Hükmünde Kararname niteliğindeydi. Bu nedenle de çatal kuyruklu siyah kırlangıçlar "Cııvv! Ciuuv! Ciuivv!" makamındaki cıvıltılarıyla hemen kanat çırpıp, gökyüzünden yere doğru pike yapmaya başladılar.

Onları izleyen serçeler, "Cik! Ciik! Ciiik!" nakaratıyla daldan dala konarken, kara kuru kargalar da "Gak! Gaak! Gaaaak!" tiratlarıyla bir yandan uçuşup etrafı velveleye veriyor, diğer yandan da, fırsat bulduklarında fındık, ceviz ve hatta arada bir de, su yalaklarında, çeşme başlarında unutulup bırakılan kimi zeytin, kimi defne ya da bıttım yağlı, kimi kepek önleyici, kimi saç diplerini kuvvetlendirici, kükürtlü veya kükürtsüz sabunları, rengine, kalitesine, pH değerine bakmaksızın araklamaya soyunup, 'hırsızlık' mesleğinin ilk adımlarını, hatta temelini atmakla kalmıyor, bu kanun dışı 'eylem'lerinin sanki bir nevi mükafatı olarak, diğer kuşlara tanınan üç-beş yıllık 'yaşam hakkı'ndan çok daha uzun bir 'ömür' sahibi oluyorlardı ki, bu ilk bakışta biraz garipti garip olmasına ama Allah'ın işine de karışılmazdı ki!

'Mutluluktan havaya uçan' kuşlar arasında, ne denli mesut olduklarını kanıtlarcasına havada olmadık taklalar atarak gösteri yapan, adları da bu yüzden 'taklacı'ya çıkan gri yeşil alacalı güvercinler dur durak demeden türlü taklalarla günlerini gün ederek keyiflerince eğlenirken, 'ak' olanları da, defne veya özellikle zeytin ağaçlarından kopardıkları incecik dalları gagalarıyla oradan oraya, şuradan buraya taşıyarak, tüm kuşlar, tüm canlılar arasında 'sevgi' ve 'barış'tan yana kanat çırpıyorlardı.

Kuşların hemen hepsi kendi aralarında cıvıldaşıp, keyifle eğlenip gökyüzünün sefasını sürerken, bu süt beyazı güvercinlerin minik gagalarıyla ha babam de

babam sağa sola zeytin dalı taşıyıp, bu uğurda gecelerini gündüzlerine katarak barış hamallığına soyunmalarına, bu baptaki çabalarına hiç mi hiç anlam veremedikleri gibi, dahası, onların bu koşuşturmalarını küçümseyerek alay edenlerin başında da, Allah'ın özenip bezenerek yarattığı uzun kanatlı, keskin gagalı, sivri pençeli kartallar, şahinler, atmacalar, doğanlar, özellikle de akbabalar geliyordu.

Bunlar, daha ilk günden gökyüzünde kanat çırparken arada bir efeleniyor, gözlerine kestirdikleri diğer kuşları keskin pençe, tırnak, gaga darbeleriyle didikleyip külhanbeyi edasıyla süzülüp duruyor, kendi aralarında da ikide bir "Göklerin reisi benim!" babalanmalarıyla hırlaşıp, pençeleşip duruyor, bu minvalde sık sık maraza çıkarıp, durduk yere huzursuzluk yaratıyorlardı.

Allah, hassas terazisiyle her şeyi ölçüp biçerek verdiği kararlar üzerine her istediğini en iyi, en güzel şekilde yaratıyor, sonra da bundan büyük bir keyif alıyordu ama "Gökyüzünde kanat çırpan kuşlar isterim!" diye buyurduğu günün daha başlangıcında, daha sabahın seherinde birdenbire ne oldum delisi kesilen bu 'zorba'lar tayfasının, gaga ve pençe gücüyle kendilerini gökyüzünün 'bekçi başı'ları veya 'jandarma çavuş'ları ilan edip, farkında olmadan Tanrı'nın krallığını bir an için unutup, hatta onu gölgelemeye –haşa!– kalkışarak gökyüzünde küstahça efelenmelerini hiç mi hiç sevmedi, onların bu davranışlarını, 'hot-zot'lu bu hoyratlıklarını hazmetmedi, edemedi.

Üstelik tüm iyi niyetine, tüm 'baba'can tavırlarına rağmen, yine de haddini, hukukunu bilmez bu 'pençegil'lere, bu 'gagagil'lere, bu gafillere bir taraftan acıyor, diğer taraftan da bunlara, bu saygısız 'şaki'lere, yeri, zamanı geldiğinde hangi 'kırmızı çizgiler' dahilinde davranmaları gerektiğini onların anlayacağı bir dille tebliğ etmeyi planlarken, keza diğer kuşların âlemine de arada bir göz atmayı ise ihmal etmiyordu.

YEDİNCİ BAB

Kafeslere dair

İşte! Al sana 'kuşbeyinli' bir saksağan!
Saksağanlar mutsuz kuşlar arasında başı çekiyorlardı. Çünkü önlerine çıkan tüm kuşlar, söz birliği etmişçesine, onları kızdırıp alay etmek için ikide bir "Saksağanın kuyruğu yere değiyor yere!" türküsünü çığırıp duruyordu. Ayrıca, yaratıldıkları ilk andan itibaren sanki 'gen'lerine işlemiş bir özelliklerinden, onun bunun önünde durduk yere kuyruk sallayıp, ister istemez 'dalkavuk'luk yapıyormuş gibi görünmelerinden, doğrusu hiç mi hiç memnun değillerdi.

Kuşlar âleminde kederli ve çoğu zaman mutsuz olanlar yalnız saksağanlar mıydı? Hayır!

Bülbüller de aynı minval üzere yol almaktaydı. En güzel şakıyan kuşlar oldukları halde, dut ağaçlarındaki kimi zaman karahübür ve kimi zaman da bembeyaz dutları incecik gagalarıyla didikleyip, tırtıklayıp küçücük midelerine indirir indirmez seslerinin neden kısıldığını, neden 'dut yemiş bülbül'lere döndüklerini bir türlü anlayamıyor, bu yüzden için için kahrolurken, beri yandan, sarı, parlak tüylü kanaryaların gerek taze

marulu, gerek kenevir tohumunu, ya da haşlanmış yumurta sarısını afiyetle midelerine indirdikleri halde yine de hiçbir şeye tınmayıp, tam aksine, her mevsim neredeyse fasılasız 'makara üstüne makara' çekerek kendileriyle alay edercesine öttüklerini gözleriyle görüp kulaklarıyla duydukça hasetlerinden neredeyse çatlayıp küplere biniyor, öfkelenip duruyorlardı.

Bülbülleri kızdırıp çileden çıkaran önemli bir başka neden daha vardı: O da, sırf sesleri güzel diye kafeslere konarak hapsedilmeleri ve özgürlüklerinin kısıtlanmasıydı.

Evet! Bülbüller en çok buna kızıyor, buna içerliyorlardı. Seslerinin güzelliği, cazibesi, albenisi yüzünden bütün bir ömür kafeslerde çile çekmelerinin mantığını bir türlü anlayamıyor, böyle bir yaşamı kendilerine reva gören Tanrı'ya topluca arzuhal yazıp şikâyette bulunmayı, hatta bu babda gerekirse 'grev' ilan edip, gerekirse 'susma hakkı', gerekirse 'sivil itaatsizlik' yoluyla tepkilerini dile getirmeyi, nihayetinde hiç ötmemeyi, hatta 'ölüm orucu'na yatmayı bile düşünüyorlardı.

Aslında ötüşlerinin güzelliği yüzünden kafeslere tıkılan bülbüllerin her fırsatta kendi aralarında koro halinde söylediği Muhayyer makamındaki "Çile bülbülüm çile!" şarkısının acısını en az onlar kadar kanaryalar ve sakalar da hissediyordu. Nitekim, içine tıkıldıkları kafeslerde bunalıp can sıkıntısından neredeyse patlamak üzereyken, kimin sesinin daha güzel olduğunu anadilleri olan 'kuşdili'yle aralarında tartı-

şıp dururken, üzerinde anlaştıkları tek bir şey vardı, o da, kafeslere duydukları ortak nefretti.

Üstelik, bir avuç süpürge tohumu veya mevsimine göre incecik, turfanda bir hıyar kabuğu ve iki damlacık su karşılığında zorla satın alınan, bir bakıma kendilerine sorulmadan resmen gasp edilen özgürlükleri sanki yetmezmiş gibi, bir de, ha babam de babam gece gündüz ötüp, elâlemin, onun bunun keyfini yerine getirmenin acaba nesi, henüz yeni yaratılmış gıcır gıcır bir mefhum olan 'Sosyal Adalet'le, hele hele Yüce Tanrı'nın 'İlahi Adalet'iyle bağdaşırdı ki!

Hayır! Uyduruk tel kafesler bir yana, hatta ve hatta altın kafeslerde bile böylesi bir hayat, hayat değil, olsa olsa rezilliğin, kepazeliğin ta kendisi, anlamsız, haysiyetsiz bir yaşamın daniskasıydı!

Seslerinin güzelliği, ötüşlerinin güya şahaneliği nedeniyle kafeslere, hücrelere tıkılıp 'dam altlarına', mahpushanelere konulan başka kuşlar yok muydu? Tabii ki vardı: Mesela muhabbet kuşları, örneğin papağanlar...

Sarı, yeşil, turuncu, ebruli renkleriyle muhabbet kuşları, etrafı dikenli tellerle çevrili olmasa da nihayetinde kodesi andıran krom veya nikel kaplamalı tel kafeslerinde, can sıkıntısından ve de yapacak başka işleri olmadığından, kimi imam, kimi de resmi nikâhlı eşleriyle dur durak demeden uluorta öpüşüp, sevişip koklaşırken, ötede, onların bu bitmez tükenmez 'muhabbet'lerini kendi kafeslerinden sinsice dikiz edip içten içe kıskanan papağanların, ikide bir onlara

yakıştırdıkları "Uçkuru düşük kartalozlar!" sözlerine hiç mi hiç akıl sır erdiremedikleri gibi, onların bu kıskanç tavırlarının, 'etik' ve de 'ahlak' kurallarına ters düştüğünü, dolayısıyla bu gibi 'ailevi' konularda çizmeyi kesinlikle aşmamaları, başkalarının haremine, 'mahrem'ine burunlarını sokmamaları gerektiğini, bu tür davranışların en hafif deyimiyle 'ayıp', bir o kadar da çirkin olduğunu sıkça hatırlatıyorlardı hatırlatmasına ama, nafile yere nefes tüketiyorlardı!

Zira papağanlar bildiklerini 'papağanca'yla, nedense biraz da kekeleyerek okuyup dururken, onların bu serzenişlerine bir taraftan kulak tıkıyor, beri taraftan da pişkin kelle gibi sırıtıp, üstelik bir de terbiyesizce, fütursuzca sarkıntılık edip, dahası da, her zamanki gibi 'Uşşak' makamında bir şarkı tutturup akılları sıra onlarla alay ediyorlardı: "Bir muhabbet kuşu da ben olurum, sev diye... Sev diye..."

Sevgi ve muhabbetle günlerini gün eden bu duygulu, 'şair' mizaçlı kuşların yanı sıra, ömürlerini 'lak lak'la geçirmeye sanki ant içmiş, uzun gagalı, çırpı bacaklı leylekler de, her defasında aynı kerteriz noktalarını kullana kullana hiç şaşırmadan aynı 'rota'yı izleyip vardıkları yerlerde, bazen hamam, cami, kilise ya da sinagog kubbelerinde, yüksekçe telgraf veya elektrik direkleri üstünde çerden çöpten yaptıkları yuvalarına biri erkek, diğeri dişi, 'çekirdek aile' planlamasıyla yerleştikten sonra, kısa zamanda bu çekirdek aileye katılan tüysüz 'bebe'lerini genellikle dere kenarlarındaki bataklıklardan bulup buluşturdukları

solucanlarla, veya acımasızca gagalayıp öldürdükleri yılan yavrularıyla, kertenkelelerle doyurup, ardından da onlara yavaş yavaş kanat çırpmayı, hafif yollu uçmayı yaz boyunca öğrettikten sonra, bu kez de sonbaharda havaların serinlemesinin hemen akabinde, kış bastırmadan bir an önce 'anı'larını toplayıp uzun bir yolculuğa çıkıyor, güneşin kasıp kavurduğu yerlere, uçsuz bucaksız 'çöl'lere doğru göç ediyorlardı.

SEKİZİNCİ BAB

Asalet denilene dair

Ve kuşların ve balıkların ve ağaçların ve denizlerin ve Yer'in ve gökyüzünün ve yıldızların âleminde herkesin kendine özgü derdi, kendine göre sevinci almış başını giderken, Yüce Rab yine kendi bildiği yolda menziline doğru yol alıyordu.

Bu arada, ucunun ne zaman nerede başlayıp, bucağının nerede sonlanacağına henüz karar vermediği o ilk günün, o 'en Birinci gün'ün ardından gerek cansızlarla, gerekse canlılarla ilgili kararları ne vakit, nerede, niçin, nasıl aldığını belki de hayli ilerlemiş yaşı nedeniyle bazen unutuyor ya da canlısıyla, cansızıyla, cinsleriyle bütün bir kainatı yaratırken yaptığı fazla 'mesai' yüzünden yorgun düşünce, bu kez de 'zaman'ı tersyüz edip, daha önce yarattığı, yoktan var ettiği canlılar âlemine yeni 'cins'ler, yeni 'tür'ler ilave ederek, canlı varlıkların 'kadro'sunu genişletiyordu.

Ancak bu canlı varlıklar 'zaman tüneli'nin hangi evresinde 'hayat' bulduklarını bilemedikleri için kendi aralarında durduk yere sıkıntılara düşüyor, kendi hemcinslerini, daha doğrusu 'ecdat'larını haddinden

fazla önemseyip onları öne çıkarıyor, gel gör ki, zamanın uçsuz bucaksız girdaplarında bir ileri iki geri derken yanılgılara düşüp duruyorlardı.

Mesela, Karadeniz'de takasını hamsiyle doldurmanın keyfiyle mehtaplı bir gecede "Hasan'ın pabuçları kopçalidur uçları" türküsünü tutturan balıkçı 'reis' kazara pusulasını şaşırıp Kefken açıklarında alabora olurken, aynı zaman tünelinin aynı anında Umman Denizi'nde sarhoş bir kaptan, rom, tekila, votka veya şarabı fazla kaçırdığı için gemisini kayalıklara bindiriyor, keza yine aynı zaman tünelinin aynı anında 'yaz saati' uygulamasına son verilip bunun yerine devreye sokulan 'kış saati'nden bihaber olduğu için bir horoz erken ötüyor ve bunlar gibi başkaları, daha başkaları, daha daha başkaları, yaptıkları sayısız hatanın ceremesini, kimi zaman batan takaların veya karaya oturan gemilerin ardından döktükleri gözyaşıyla veya kimi zaman da biçare horozlar gibi kelleleriyle öderken, hepsinin 'kader'inin çizelgesini belirleyen 'zaman' her daim kazançlı çıkıyor, kendi rotasında yoluna hiç durmadan, biteviye devam ediyordu...

İşler bu ve benzeri olaylar yüzünden rayından çıktığı için, daha varoluşlarının yarınlarında neler olacağı meçhul olan birilerinin kalkıp, "Kimler Saatli Maarif Takvimi'nin hangi yaprağında doğmuş, hangi sayfasında sararıp solmuş?" diye kafaya takmaları ve ne idüğü belli olmayan bir 'asalet' unvanı peşinde koşuşturup illa da kendilerine bir paye vermeye kalkışmaları gerçekten de ibretlikti...

Bu bapta, misal fasulyenin kendisini durduk yere 'nimetlerin şahı' sayıp sağa sola afra tafra yapıp böbürlenmesinin, önce nohut, sonra börülce, bakla, mercimek gibi kendisiyle aynı yolun yolcusu olan 'yoldaş'larına, keza aynı soyun sopunu temsil eden 'soydaş'larına karşı bir aymazlık olduğunu, bu kibrinden vazgeçmesi gerektiğini eninde sonunda, yine Tanrı'nın lütfu sayesinde öğreneceği, velhasıl bu 'ukala'lığından eninde sonunda vazgeçeceği kesindi ama kim bilir hangi devranda, hangi gün, hangi saatte...

Bütün bu olup bitenlerden, yani canlılar arasındaki bu serzenişlerden, 'incir çekirdeği'ni dahi doldurmayacak boş lakırdılardan bittabi ki onları yaratan yüce Tanrı'nın haberi vardı, ama O bu tür teferruatlarla uğraşmaktansa yine kendi bildiği yolda, kendi isteği doğrultusunda yoktan var etmeye devam ediyor, zamanı dilediğince ileri veya geri alıyor, canı çekerse de dondurup sabitleştiriyordu. Kadir-i Mutlak bazen geri vitese takıp o ilk 'an'a dönüyor, önceden yarattıklarını defterinden silip, onların yerine başka şeyler, başka canlılar yaratıp duruyordu,

Ve nitekim olaylar Tanrı'nın tensip buyurduğu minvalde yolunda giderken, Allah yaptığı tüm işlerin iyi olduğunu gördü, onları mübarek kıldı. Ve akşam oldu ve sabah oldu ve 'Beşinci gün' şöyle buyurdu:

"Yer, cinslerine göre canlı mahlukları, sığırları, ve sürünen şeyleri, ve yerin hayvanlarını çıkarsın..."

Ve milimi milimine, saniyesi saniyesine, aynen buyurduğu gibi oldu...

DOKUZUNCU BAB

Hayvanlar âlemine dair

Böylece, zümrüt yeşili otlaklarda daha ilk andan itibaren "Meee!" diyerek tatlı tatlı meleyen kuzuların sesleri, "Möööö!" diyerek serenat yapan sığırların seslerine karıştı. Onların aralarında sürdürdükleri bu bitmez tükenmez nakarattan bunalıp doğrudan doğruya ormanların yolunu tutan, kiminin yünü tiftik, kiminin sakalı köse yabani keçiler, buldukları ağaç yapraklarını sivri çeneleriyle kemirip dururken, bu 'sakallı' taifesinin hışırtılardan tedirgin olan, ayrıca her an her yerden, her yönden gelebilecek bir tehlikeyle başlarının olmadık belalara bulaşacağından endişe eden, sırf bu nedenle de uzun kulaklarını her sese, her nefese, her fısıltıya diken tavşanlar korkularından kaçacak delik, saklanacak kuytuluk aramaya başladılar.

Kimi tek, kimi çift hörgüçlü develer, ha babam de babam dur durak demeden geviş getirmenin dışında, ayrıca zaman buldukça, nereden nereye, 'tellal'lık mesleğine öncülük edip, böylece "Develer tellal iken" diye başlayan masallarda yerlerini usul usul alınca, onların en yakın akrabaları olan devekuşları da, 'kervan'lar

halinde yük taşımaktan, 'hamal'lık ve 'tellal'lıktan başka bir iş bulamayan bu irikıyım akrabalarının düştükleri durumu hazmedemediler ve bunun utancını paylaşmaktansa, bir an önce başlarını kuma gömüp gizlenmek için kumsallara doğru koşuşturdular.

Başlangıçta 'deve' ve 'kuş'lar arasında filizlenen, daha doğrusu nereden ve nasıl peyda olduğu bilinemeyen bu 'akraba'lık ilişkileri, giderek bir nevi salgın halini aldı. Her önüne gelen kendi akrabasını, hısmını aramaya kalkışınca iş giderek çığrından çıktı.

Nitekim, mesela 'Büyükayı' ve 'Küçükayı' yıldızları da, ataları ve ecdatları olan 'ayı'yla aynı yumurtadan çıkan 'ikiz kardeş'ler olduklarından, ayı sülalesinin küçümsenmeyecek kadar geniş, soyağaçlarının, şecerelerinin yalnız gökyüzünde değil, aynı zamanda yeryüzünde de hayli kabarık olduğundan, hatta aynı soydan gelen bir sürü 'enişte', 'kayınço', 'hala', 'baldız' ve de 'görümce'lerinin bulunduğundan böylece haberdar oldular.

Gökyüzündeki 'in'lerinde yaşayan bu 'ikiz kardeş'ler, fırsat buldukça birbirlerine göz kırparak salınırken, aşağıda, yeryüzündeki bilumum ormanlarda da boz ve siyah ayılar tayfasının kimi 'üye'leri buldukları veya sağdan soldan aşırdıkları bal kovanlarını yalayıp yutuyor, kimileri kendi 'ata'larının adıyla tescil edilmiş 'ayıboğan' armutlarıyla cebelleşip onları midesine indirirken, kimileri de kutuplarda buzlar arasından pençeleyip çıkardıkları balıkları canlı canlı lüpletip karınlarını bir güzel doyuruyordu.

Yerde sürünürken eskiyen, yer yer berelenip çatlayan derilerini değiştirmek için bütün bir kış boyunca uykuya dalan yılanlar, nihayetinde mahmur gözlerle uyandıktan sonra, son moda yazlık derileriyle, pullu giysileriyle caka satıp salınırken, onların hemen yanı başında, uzun kuyruklarını kazara bir yerlere kıstırmadan ağaç tepelerinde, düz duvarlarda gezinip durmayı huy edinen kertenkeleler dilleriyle sinek avlamanın yolunu yordamını keşfetmek için mesai harcıyor, beri taraftan, havalar soğuyup kış kıyamet kopmadan, kara, tipiye kapılmadan bir an önce yirmi çift pabuç edinebilmek için kunduracı dükkânlarının yolunu tutan kırkayakların telaşı da sürüp gidiyordu.

Derken, Allah'ın özene bezene yarattığı aslanlar, sadece ormanların değil, aynı zamanda tüm yeryüzünün kralı olduklarını acımasız pençeleriyle, sivri dişleri ve görkemli yeleleriyle ilan etmeyi tam da düşünürlerken, bu heveslerini kursaklarında bırakacak, hatta tümüyle suya düşürecek gelişmeler oldu. Akılları sıra krallığa soyunan aslanların başına, hiç ummadıkları bir anda Allah'ın yüce buyruğuyla yepyeni bir kral geliyordu. Ama bunun için önce Güneş'in dağların arkasına, uzaklara, çok uzaklara çekilip Beşinci günün bittiğini haber vermesi, pılını pırtısını toplayıp bilinmeyen bir yere giderken, geri döneceğini, dolayısıyla Altıncı günün yolda olduğunu müjdelemesi gerekiyordu.

ONUNCU BAB

İnsana ve nehirlere dair

Altıncı günün ilk ışıkları ufukta görünür görünmez Tanrı 'İnsan'ı yarattı:

"Suretimize, benzeyişimize göre 'insan' yapalım; ve denizin balıklarına, ve göklerin kuşlarına, ve sığırlara, ve yerde sürünen her şeye hâkim olsun..."

Ve Allah insanı kendi suretinde yarattı. Onları erkek ve dişi olarak yarattı. Ve dönüp onlara dedi:

"Semereli olun ve çoğalın. İşte, yeryüzünde olup tohum veren her sebzeyi, ve kendisinde ağaç meyvesi olup tohum veren her ağacı size verdim; size yiyecek olacaktır; ve yerin her hayvanına, ve göklerin her kuşuna, ve kendisinde hayat nefesi olup yeryüzünde sürünen her şeye, bütün yeşil otu yiyecek olarak verdim."

Ve aynen böyle oldu...

Ve Allah yaptığı her şeyi gördü, ve bunların hepsi çok iyiydi. Yeri ve göğü, suları ve karayı, bitkileri ve hayvanları ve nihayet kendi suretinden insanı yoktan var etti.

Ve Allah yaptığı tüm işleri altı günde bitirdikten

sonra, bunca şeyi bu kadar kısa zamana sığdırmanın verdiği yorgunluğun ardından 'harç bitti yapı paydos' deyip Yedinci gün istirahata çekildi.

Ve Rab Allah, o zamana kadar henüz yerin üstüne yağmur yağdırmamıştı. Sırf bu yüzden gariban toprak parçası üzerinde Allah'ın yoktan var ettiği çimler ve çimenler ve otlar ve ağaçlar dışında henüz bir kır fidanı ya da bir kır otu dahi bitmemişti. Üstelik toprağı işlemek için herhangi bir 'adam' da ortalıkta görünmüyordu. Derken yerden bir buğu yükseldi ve bütün toprağın yüzünü suladı. Ve Rab Allah yerin toprağından bir adam yaptı ve adamın burnuna hayat nefesini üfler üflemez adam anında yaşayan can oldu.

Sonra...?

Sonra Rab Allah şarka doğru baktı, 'kupon arsa' misali gözüne kestirdiği Aden'de bir bahçe dikti ve yaptığı adamı oraya yerleştirdi.

Ve görünüşü ve endamı güzel her türlü ağacı bahçenin ortasına dikerken, aynı zamanda 'hayat ağacı'nı ve onun yanı sıra, neyin iyilik, neyin kötülük olduğunu bildiren 'iyilik ve kötülük' ağacını da yerden bir çırpıda bitirdi.

Ve geniş, ve sınırları namütenahi olan bu bahçeyi sulamak için Aden'den bir ırmak çıktı; ve bu ırmak bölündü, dört kola ayrıldı. Bu kollardan birinin adı Pişon'du, altın kaynaklarıyla dolu olan Havila diyarını çevreliyordu ve bu diyarın altını iyiydi, hastı. Hatta neredeyse Reşat altınını sollayacak kadar yüksek ayarlı olduğu için taliplisi çoktu. Ne var ki, ayaklarında-

ki uzun çizmelerle, ellerindeki kevgirlerle, eleklerle ırmağın suyunu, çamurunu, balçığını ha babam de babam hallaç pamuğu gibi atıp iki miskal altın elde edebilmek için debelenip duran, saçı sakalı birbirine karışmış altın arayıcılarının cemi cümlesi bir hayalin peşinde koşuştururken, Rab Allah'ın kendilerine yardımcı olması için, "Altın veren altın bulsun!" dualarıyla seslerini Allah katına ulaştırmaya çalışmalarına rağmen, altın yerine çoğu zaman 'ak günlük ve akik taşı' ile yetinmek zorunda kaldıklarında, boşa giden çabalarına, akıttıkları terlere kahrolup, kem talihlerine ister istemez küsüyorlardı.

Ve ikinci ırmağın adı Gihon'du; ve bütün Kuş ilini kuşatan oydu. Ve üçüncü ırmağın adı Dicle'ydi. Suları boz bulanık akan bu nehir, Aşur'un önünden hafif yollu 'es'ler çizip bir taraftan yavaş yavaş süzülüp giderken, diğer yandan da hayli eskilerde kalan adıyla Amid, daha sonraları Dikranagerd ve daha daha sonraları Diyarbekir ve nihayet Diyarbakır denen ilin yüksek, tarihi surlarına, görkemli 'beden'lerine selam vermeyi ihmal etmediği gibi, geçip gittiği kıyılar boyunca uzanan kavun, karpuz tarlalarını bereketli alüvyonlarıyla besleyip, uzun beyaz donlarıyla, çıplak ayaklarıyla bu bostanlarda çalışan gariban köylüleri bir nebze serinletmeyi de unutmuyor, küçücük bir göl olan Hazar'dan yola çıktıktan sonra sağdan soldan akan derelerin de katkısıyla yöreye taşıdığı bet bereket sayesinde iyi mahsul alan köylülerin sevinçlerine de sevinç katıyordu.

Köylülerin, buralarda yetişen kocaman karpuzları ikiye bölerek içlerini iyice boşalttıktan sonra ortalarına yerleştirdikleri renkli mumları yakıp, kayık misali suyun üstüne saldıklarında, karpuzların gecenin karanlığında salına salına giderken oluşturduğu ışıltılı, göz kamaştırıcı tablo karşısında hep beraber tutturdukları 'Çayda çıra' şarkısı eşliğinde keyifle oynamaları, Dicle'yi öylesine mutlu kılıyordu ki!

Ve dördüncü ırmak Fırat'tı; sadece suyunun serinliği dillere destan değildi, doğru dürüst yüzmeyi bilmeyenlere mezar olduğundan kelli, zaman zaman, "Şu Fırat'ın suyu akar serindir / Ölem ölem derdo ölem akar serindir / Yarimi götürdü anam, kanlı zalimdir / Ölem ölem kanlı zalimdir" gibi sözlerle, acılı türkülere konu oluyordu.

ONBİRİNCİ BAB

Yasak meyveye dair

Ve Rab Allah, adamı aldı, bakması ve koruması için onu Aden bahçesine koyduktan sonra emredip dedi:

"Bahçenin her ağacından istediğin gibi ye, fakat 'iyilik ve kötülük ağacı'ndan yemeyeceksin; çünkü ondan yediğin günde mutlaka ölürsün."

Ve Rab Allah, Aden bahçesinde bir başına yaşayan insanın halini pek beğenmedi, ona adeta acıdı. Ona uygun bir 'yardımcı' vermeyi kararlaştırdı. Bunun için de, önceden yarattığı bütün kır hayvanlarını, göklerin bütün kuşlarını adamın önüne getirip, onlara adlar vermesini istedi. Ad verdiği hayvanlardan hangisini isterse kendisine yardımcı olarak alabilecekti.

Adam, Allah'ın bu yüce buyruğuna 'Emir demiri keser' düsturunca uymak için hemen işe koyuldu. Bütün canlı mahlukâta kendi keyfince, canının istediğince, çeşitli adlar, isimler, sıfatlar verdi ama nedense bir türlü uygun bir yardımcı bulmayı beceremedi. Her hayvana bir kulp takıyor, kimseyi dört dörtlük bulmuyor, "Onun kılı, bunun tüyü, öbürünün başı, diğerinin kıçı..." diye diye her hayvanda bir kusur,

bir defo muhakkak buluyordu. Allah, kendi yarattığı, yoktan var edip adamın önüne bir bir dizdiği hayvanların ayıplıymışçasına muamele görmesine içerlemesine rağmen yine de bu şımarıklığın üstünde durmadı. Durmadı ama adamın bu yalnızlığına artık bir son vermek için onu bayılttı ve çok önemli bir ameliyat öncesinde 'narkoz' almış gibi derin derin uyuyan adamın kaburgalarından birini keskin neşteriyle, fevkaladenin fevkinde ustaca bir operasyonla aldı. Boşalan bu yeri, adamın baldırından aldığı bir parçacık etle iyice kapadı, sonra da adamın göğüs kafesinden çıkarıp aldığı bu kaburga kemiğinden bir kadın yaptı. Ardından da kadını, narkoz etkisinden yavaş yavaş çıkmakta olan adamın karşısına dikti.

Ve adama dedi:

"Şimdi! Bu benim kemiklerimden kemik, ve etimden ettir; buna Nisa denilecek, çünkü o insandan alındı. Bunun için insan anasını ve babasını bırakacak ve karısına yapışacak, ve bir beden olacaklar."

Ve adam ve karısı, ikisi de çıplaktılar, ve utançları yoktu. Ve Rab Allah, adama söylediği cümlenin tıpkısının aynısını bir kez de kadın için sarf etti:

"Bahçenin her ağacından istediğin gibi ye, fakat 'iyilik ve kötülük ağacı'ndan yemeyeceksin; çünkü ondan yediğin günde mutlaka ölürsün."

Ve Rab Allah'ın yarattığı bütün kır hayvanlarının en hilekârı yılandı. Daha yaratıldığı ne olmuştu ki, dün bir, bugün iki... Ama yılan, daha ilk andan itibaren yılanlığını sergileyip, ne denli hilekâr, ne denli

düzenbaz ve keza ne denli 'hain' olduğunu kanıtlayacaktı. Çünkü onun kulağına sürekli kötülük fısıldayan, onu karanlıkların içine çekmeye çalışan, şerlerin efendisi Şeytan'dan başkası değildi. Etkisi altına aldığı yılana istediğini yaptırıyor, güzelim Aden bahçesine nifak tohumları ektiriyordu. İşte Şeytan'ın elinde adeta bir alet olan yılan, o gün, etrafını gizliden gizliye kolladıktan sonra, punduna getirip kadının yanına yanaştı, aklını, zihnini durduk yere çelmek için, fısıldayıp tıslayarak ona merakla sordu:

"Allah gerçekten de bahçenin hiçbir ağacından yemeyeceksiniz dedi mi?"

Kadın bu anlamsız soru karşısında önce şaşırdı, böyle bir soruya neden muhatap olduğunu pek anlayamadı ama saçma ve anlamsız da olsa bir soruya cevap vermenin ahlaki bir kural olduğunu anımsayıp nezaketen cevapladı:

"Hayır! Aksine! Bahçenin tüm ağaçlarının meyvelerinden canımız çektiğinde afiyetle, keyifle, istediğimiz kadar yiyebileceğimizi, lakin bahçenin tam ortasında olan ağacın meyvesine elimizi dahi sürmememizi, ona asla dokunmamamızı, ondan yememezi sıkı sıkıya tembihledi. Hatta ve hatta, böyle bir şey yaptığımız takdirde kesinlikle öleceğimizi en ufak bir şüpheye mahal bırakmadan açıkça belirtti."

Ve yılan aldığı bu cevap karşısında kadına dönüp dedi:

"Ne münasebet canım! Kesinlikle hayır, kesinlikle no! Ölmek ne kelime! Böyle bir şey olmaz, olamaz.

Çünkü Allah bilir ki, ondan yediğiniz gün, o vakit gözleriniz derhal fal taşı gibi açılacak ve iyiyi ve kötüyü bilerek Allah gibi olacaksınız."

Yılanın sözlerinin etkisi altında kalan kadın, bahçenin tam ortasında duran bu ağaca dönüp dikkatlice bakar bakmaz, bir anda onun albenisine, cazibesine kapıldı. Titrek elleriyle, heyecanla dallarına uzandığı ağacın meyvesinden bir tane koparıp sadece kendi yemekle kalmadı, bencillik etmeyip adama da verdi. O da hiç tereddütsüz aldı ve afiyetle midesine indirdi.

Daha ilk lokmayla beraber, tıpkı hilekâr yılanın dediği gibi gözleri gerçekten de fal taşı gibi açıldı! Aman Allah'ım! Daha o dakikada çırılçıplak, 'anadan üryan' olduklarını anladılar; ve anında, sanki kırk yıllık terziymişler gibi, incir yapraklarından kendilerine birer önlük yaptılar. Bu arada, günün serinliğinde bahçede gezmekte olan ve kim bilir aklından hangi yüce işleri geçirmekte olan Rab Allah'ın ayak seslerini duyduklarında, çarçabuk bahçenin ağaçları arasına gizlendiler.

Ve Rab Allah adama seslenip sordu:

"Neredesin?"

Ve o dedi:

"Sesini bahçede işittim ve korktum, çünkü ben anadan üryandım ve gizlendim'

Tanrı hiç mi hiç beklemediği bu cevap karşısında şaşırdı, o anda hafifçe esen rüzgârın uğultusu içinde kulaklarına inanmak istemedi ama hemen, hiç gecikmeden sorgu sual faslına geçti:

"Peki üryanlığını sana kim bildirdi? Yoksa sana

'Yeme!' diye tembihlediğim, üstüne üstlük, 'Sakın ha! Sakın ha!' deyip uyardığım halde, yine de kendi kafanın dikine gidip o ağacın meyvesinden mı yedin ey gafil, ey sefil, ey avanak!"

Rab Allah'ın öfke ve kızgınlıkla, hayli tiz perdeden yönelttiği bu soru karşısında ister istemez afallayan adam, çaresizlik içinde bocaladı. Peki şimdi ne yapacak, ne söyleyecekti?

ONİKİNCİ BAB

Yılanın, kadının ve adamın lanetine dair

Adam düşündü taşındı, suçüstü yakalanmış olmanın verdiği eziklikle kekeleyip, önüne bakarak cevapladı:

"Yanıma verdiğin kadın o ağaçtan koparıp bana verdi, ben de yedim."

Adamın çaresizlik içinde sarf ettiği bu kısacık cümle, daha sonraları, çok çok daha sonraları, şu ya da bu olaylar sonucunda suçüstü yakalanan bilumum zanlıların, suçu dürüstçe kabullenip sineye çekmektense, bin bir dereden su getirip, allem kallemle başkalarının sırtına yükleyip, böylece kendilerini 'sütten çıkmış ak kaşık' misali masum ilan etmek için başvurduğu klasik bir yöntem olarak tarih sayfalarına kaydedildi.

Ve Rab, kadına dönerek, az önce adama tiz perdeden yönelttiği soruyu bu kez çok daha tiz, desibeli kulak zarını patlatıp sağırlığa neden olabilecek kadar yüksek tonda, biraz soru, birazcık sitem ama çokça da azarlama niyetiyle haykırdı:

"Nedir bu yaptığın!"

Ve kadın şaşkın, ve kadın biçare, ve kadın üzgündü, ve sanki başına gelecekleri kadınlığın verdiği bir

'önsezi'yle ta iliklerine kadar hissediyordu. Yaptığı şeyin dönüp dolaşıp kendi başına 'asma kabak' misali patlamaması için, savunma refleksiyle hemen 'asıl suçlu'yu narin elleriyle, incecik parmaklarıyla işaret etti ve işin içinden tereyağından kıl çeker gibi sıyrılmaya çalıştı:

"Yılan beni aldattı ve yedim."

Kadının önce afallayıp, sonra da tüm suçu yılana yıkıp kendisinin günahsız olduğunu iddia etmesi tabii ki Rab Allah'ın indinde sadece 'safsata' niteliğinde ve tümüyle anlamsız bir 'savunma'ydı. Yılanın ve kadının bu büyük cürümden temize çıkmalarının kolay kolay mümkün olmadığı, suçlarının ceremesini çekip, kefaretini ödeyecekleri, yüce Allah'ın yılana dönüp sarf ettiği ve altını dolmakalemle çizdiği şu sözlerden açıkça anlaşılıyordu:

"Bunu yaptığın için, bütün sığırlardan ve bütün kır hayvanlarından ayrılacaksın, artık lanetlisin. Karnın üzerinde yürüyeceksin ve ömrünün bütün günlerinde toprak yiyeceksin; ve en önemlisi de sen ve kadın arasına, ve keza senin zürriyetinle kadın arasına düşmanlık koyup 'nifak tohumları' ekeceğim. O her fırsatta senin başına saldıracak, buna mukabil sen de onun narin topuğunu kollayıp aynı şekilde ona saldıracaksın."

Rab Allah yılana gerekli cezayı tam da onun anlayacağı dilde açık seçik verdikten sonra bu kez de kadına döndü ve dedi:

"Zahmetini ziyadesiyle çoğaltacağım! Gebe kala-

cak, ağrı ve feryat figânla bağırıp kan ter içinde evlatlar doğuracaksın. Bütün bu ağrılara, avaz avaz bağırıp paralanmalarına rağmen bundan asla ders almayıp her defasında daha büyük bir arzuyla kocanı isteyeceksin, ve o her daim, her vesileyle sana sahip olacak. Bunu da böyle bilesin!'

Ve Rab Allah, önce yılana, sonra da kadına hadlerini bildirir bildirmez, köşede sessiz sedasız dikilmiş duran adama dönüp öfkeyle şöyle buyurdu:

"Ve sen behey ahmak! Karının sözünü dinlediğin ve tüm uyarılarımı kulak ardı edip, 'Ondan yemeyeceksin, bir gıdım dahi olsa tadına bakmayacaksın!' diye tembihlediğim halde, sanki beni hiç duymamış gibi, sanki tümden sağırmış gibi davranıp o ağacın meyvesinden yediğin için, toprak da senin yüzünden lanetli oldu. Ömrünün bütün günlerinde her türlü zahmetle ondan yiyeceksin ve sana diken ve çalı bitirecek; ve kır otunu yiyeceksin; toprağa dönünceye kadar, alnının teriyle ekmek yiyeceksin; çünkü ondan alındın, çünkü topraksın ve toprağa döneceksin."

Ve Rab Allah bu son sözleriyle adamın ağzının payını verip, onu da güzelce haşlayıp sigaya çektikten sonra rahatladı, biraz olsun 'deşarj' oldu.

Ve adam karısının adını Havva koydu, çünkü bütün yaşayanların anası oldu. Ve Rab Allah, Âdem dediği adam için ve karısı için deriden birer kaftan yaptı ve onlara giydirdi.

Ve Rab Allah dedi:

"İşte, adam iyiyi ve kötüyü bilmekte bizden biri

gibi oldu; ve şimdi elini uzatmasın ve hayat ağacından almasın, ve yemesin ve ebediyen yaşamasın."

Ve böylece Rab Allah onu Aden bahçesinden, kendisinin içinden alındığı toprağı işlemek için çıkardı. Ve hayat ağacının yolunu korumak için Aden bahçesinin şarkına Kerubileri ve her tarafa dönen kılıcın alevini koydu.

Böylece Âdem ve Havva, Tanrı katında işledikleri o büyük günahın vebalini o güzelim Aden bahçesinden kovularak ödediler. Bunu yaparken, tüm insanlığın alınyazısını o günden mi belirlediler, ne?

ONÜÇÜNCÜ BAB

Kabil'in derdine dair

Sonra, "Âdem karısı Havva'yı bildi."
Bu 'bilme'nin, bu keşfin, bu aynı şeyi tekraren ve mükerreren bilip giderek ezberlemenin ardından Havva gebe kalıp Kabil'i doğurdu. Ve Âdem, "Rabb'in yardımıyla bir adam kazandım" dedi.

Havva da, Rabb'in lütfuyla doğan bu minik bebeği, ilk çocuğunu kucağına aldı. Daha az evvel çektiği dayanılmaz acıları unutup annelik içgüdüsüyle içi kıpır kıpır, büyük bir mutlulukla dolup taşarken, onu, bu yeni 'misafir'i bağrına bastı. Kınalı, narin parmaklarıyla onun pembe yanağını, saçtan henüz nasibini almamış dazlak kafasını okşadı, öptü. Etraf taraftan bihaber, gözleri kapalı bu sübyanı hayranlıkla seyredip onun için "Hoş geldin bebek" şarkısını mutlulukla mırıldanırken, bir yandan da yüce Tanrı'ya şükranlarını, memnuniyetini arz etmeyi bittabi ki unutmadı.

Âdem-Havva 'ikili'sini, sonraları gelecek nesillerin temelini atan bu ilk 'çekirdek aile'yi mutluluğa gark eden bu sevinçli olayın ardından, henüz mini minnacık olan Kabil, serçe misali yeni yeni cıvılda-

ma aşamasındayken, daha yerlerde minderlerin, halıların, hasırların, keçi kıllarından örülmüş kilimlerin üstünde emekleyip sürünürken, ayakta durmayı, ilk adımla beraber yavaş yavaş, 'dadis dadis' yürümeyi beceremezken, Havva belki de farkında olmadan bu 'bilme' faslının sihrine ve hazzına kendisini fazlasıyla kaptırdığı için, hiç oyalanmadan bu kez de Kabil'in biricik kardeşi, Habil'i doğurdu.

Âdem ile Havva'nın ilk göz ağrıları olan Kabil, yavaş yavaş bıyığı terleyip delikanlılık çağına gelince, sağda solda başıboş gezip kaldırım mühendisleri gibi sürtmemek, avara kasnak misali haybeye dönüp durmamak için hemen bir meslek sahibi olmanın çarelerini, bunun en kestirme yollarını arayıp dururken, hatta kendi kendine arada bir "Acaba hangi mesleği seçsem, hangi zanaatın istikbali, geleceği daha parlaktır, hangisi daha saygın, hangisi daha muteber, hangisi daha fazla kazanç, şan, şöhret getirir?" türünden hesaplara dalıp, başını kaşıyıp dururken, beri taraftan kendisinden sonra doğduğu halde, küçük biraderi Habil'in tez elden çobanlığı meslek edindiğini, koyun ve kuzuları, öküz, inek gibi büyükbaş hayvanları sopalarla ikide bir dürterek, sürüden ayrılanların peşleri sıra "Hooo! Hooo!" nidalarıyla koşturup otlatmaya başladığını görünce, kendisinin de meslek seçme konusunda daha fazla oyalanmadan, Kararsız Kasım misali 'psikastenik' tavırlarla 'armudun sapı, üzümün çöpü' demeyi bir an önce bırakıp karar vermesi gerektiğini; bir baltaya sap, bir testiye kulp olmanın zaruri

olduğunu gördü. Bu konuda daha fazla oyalanıp zamanı boşa harcadığı takdirde, günün birinde sevgili 'baba'sından, canı kadar sevdiği muhterem 'peder'inden hiç beklemediği bir anda hafif yollu bir sitem, kırıcı bir söz, hatta belki de şu türden nahoş bir azar işitmekten endişe ediyordu:

"Kabil, evladım! Hayli zamandır seni dikkatle izliyorum, doğrusu günlerini har vurup harman savurmakta üstüne yok! Akşamları bir tas ılık 'diyet' sütünü içtikten sonra erkenden yatıp, sabahları da aynı şekilde erken kalkmak defterinde yazmıyor! Keza doğru dürüst bir işin ucundan tutmak gibi bir huyun da nedense mafiş! Hani oğlum, yüreğimin, ciğerimin bir parçası olmasan, bu haline bakıp sana belki biraz acıyıp, ardından da, 'Bırak ne hali varsa görsün!' der geçerdim, ama no! Bunu asla yapamam, çünkü bir baba olarak sana gerekli şeyleri hatırlatmak görevim. Şunu hemen söyleyeyim ki, bu sözlerimin hepsi senin, yalnızca senin menfaatin ve parlak istikbalin için elzem. Aslında çoktan beri seninle konuşmayı düşündüğüm ama yoğun işlerim nedeniyle bir türlü fırsat bulamadığım kimi kanaatlerimi şimdi biraz geç de olsa paylaşacağım. Söyleyeceklerimin bir kulağından girip diğerinden çıkıp çıkmayacağını, çıkıp gittikleri takdirde de o fındık kadar beyinciğinde, iri bir cevizden hallice beyninde müspet veya menfi, olumlu ya da olumsuz bir iz bırakıp bırakmayacağını ancak ilerleyen günlerdeki hal ve gidişatın gösterecek. Hatta o zaman ben de belki sana bakıp kendi kendime

diyeceğim ki, 'Âdem! Bak ve gör! İşte her şey ayan beyan meydanda! Bir zamanlar 'Bu çocuktan ne köy olur ne kasaba!' deyip bu minvalde düşünürken ne mutlu sana ki yanılmışsın! Fazla acele etmişsin! Nitekim karşına alıp sakin sakin konuştuğun gül yüzlü evladın, şu boylu boslu, yakışıklı Kabil, senin peşi peşine sıraladığın temennilerini, nasihatlerini sadece laf ola beri gele kabilinden dinlemedi, aksine, sana hak verip, bir evlat olarak munis, edepli bir davranış sergiledi, söylediğin her sözü kulak memelerinden elmas küpe misali asıp, sonra da harfiyen uyguladı! İşte sırf bu nedenle oğlunla onur ve gurur duymalısın..."

Hayır! Kabil yanılmıştı. Gündüz gözüyle rüya görüyordu, zira babasından böyle bir 'tirat' işitmeyecekti. Çünkü Âdem, çocuklarına "Şu mesleği seçin! Bu zanaatın, bu işin geleceği, istikbali, atisi daha parlak, öbürününkü daha karanlık..." türünden manevi bir baskıyı, onların kişilik haklarına, yeteneklerine, özgür iradelerine bir nevi müdahale addettiği gibi, karısı Havva'nın da bu konuda aynı hassasiyeti göstermesini istiyor, ayrıca çocuklarının karşısına dikilip hangi meslekleri seçmelerinin daha akılcı, daha rasyonel olduğuna, 'kariyer planlaması'nı nasıl yapmaları, CV'lerini nasıl hazırlamaları gerektiğine dair en ufak bir telkinde bulunmasını arzu etmiyordu. Bu doğrultuda en ufak bir müdahalenin dahi ileride çocuklarının psikolojik sorunlar yaşamasına, 'depresyon'lara girmelerine neden olabileceğini düşünen Âdem, ana ve baba olarak onların saadeti, mutluluğu için, iyi ni-

yetli bile olsa baskıda bulunmaları halinde, gelecekte, maazallah şu ya da bu nedenlerle işler ters gittiğinde, oğlanların bu kez suçu, "Kabahat samur kürk bile olsa giymem!" kuralınca zinhar kabullenmeyeceğini, dahası da bunun sorumluluğunu kendilerine fatura edeceklerini ikide bir hatırlatıp, Havva'ya sürekli bu yönde ikazlarda bulunuyordu.

Kabil, kardeşi Habil'in sabahın kör karanlığında önüne kattığı sürüsüyle dağ bayır koşuşturup çobanlığı büyük şevkle icra edişini, eğreltiotlarından özenle hazırlayıp kestane ve dut ağaçlarının arasına gerdiği hamağına uzanıp miskin miskin seyrederken, onun bu hamaratlığına akıl sır erdiremiyor, aynı zamanda, kendisinden küçük olan bu 'bodur bacak' biraderinin mesleki açıdan böylesine üstün bir performans sergilemesini yattığı yerden izledikçe onu içten içe kıskanıyordu da.

ONDÖRDÜNCÜ BAB

Kardeş kanına dair

Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı o ilk günlerde; yer, henüz tam takır kuru bakır misali ıssız ve boşken, ya da tıpkı Abdülhak Hamid Efendi'nin *Makber*'indeki 'Her yer karanlık' dizesindeki gibi tam anlamıyla zifiri karanlıkken, Rabb'in buyruğuyla önce ışık, akabinde de ışıkla karanlığın birbirinden ayrılmasıyla Gündüz ve Gece oluştuğunda, O'nun altı gün boyunca dur durak demeden çalışıp çabalayıp, her şeyi yoktan var edip, nihayet dinlenmeye çekildiği yedinci günün anlamını, bu 'istirahat' ya da 'haftasonu tatili'nin zaruretini doğru dürüst yorumlamaktan aciz olan Kabil, sadece 'tembel teneke' deyiminin ilk timsali olmakla kalmadı, tembelliği neredeyse yücelten 'Oblomov' hastalığının da mucidi oldu!

Tembelliğe, gün boyu hamakta uzanıp keyif sürmeye artık bir son vermesi gerektiğini geç de olsa kavrayan Kabil, nihayet çiftçilikte karar kıldı.

Günler günleri kovalayıp birbirinin ardından sular seller gibi akıp gittikten sonra, alınteriyle ekip biçtiği toprağın semeresinden elde ettiği ilk ürünün bir

kısmını Rabb'e takdim eden Kabil mutluluktan uçarken, aynı şekilde, Habil de sürünün ilk doğanlarından olan kuzularını Rabb'e getirip takdim etti.

Ve Rab, Habil'in özenip bezenip getirdiği takdimesine bakarken, nedense Kabil'inkini görmezlikten geldi ve onunla hiç ilgilenmedi. Bunun üzerine Kabil çok ama çok öfkelendi. Neresinden bakılırsa bakılsın tam anlamıyla 'ayrımcılık', 'bölücülük', 'dışlama' kokan bu 'çifte standart'lı yaklaşımın, Rabb'in yüce 'adalet'ine taban tabana zıt olduğunu düşünüp çehresini astı. Onun asık suratlı hali tabii ki Rabb'in gözünden kaçmadı, Kabil'e dönüp dedi:

"Niçin öfkelendin ve niçin suratını astın? Neden gazaba geldin, neden çehren bozuldu?"

Aslında sorunun cevabı içindeydi. Nitekim ortalıkta elle tutulur, gözle görülür herhangi bir neden yokken iki kardeşten birinin ürünlerini Tanrı'ya sunması 'takdir'le karşılanırken, beri yandan diğerinin yetiştirdiği sebze ve meyvelerin arasından özenle seçip getirdiği takdimesi nedense önemsenmeyip, görmezlikten geliniyor, dolayısıyla Kabil bir nevi 'üvey evlat' muamelesine tabi tutuluyordu. Bu karmaşada, hikmetinden sual olunmaz yüce Rab, yine Kabil'e dönüp cümlesinin devamını hafif muğlak bir ifadeyle noktaladı:

"İyi davranmak, efendi bir tutum sergilemek daha makbul değil midir? Bil ki iyi davranmazsan günah kapıda pusuya yatmıştır ve unutma ki onun istediği sensin. Fakat o sana değil, sen ona üstün ol!'

Ve vaki oldu ki, Allah'ın bu sözüne, bu uyarısına karşılık giderek içinde filizlenip yuva kuran kinden kurtulamayan Kabil, kırda oldukları bir anda, kardeşi Habil'i öldürdü.

Böylece, Rabb'in iki kardeşten birine bir nevi 'torpil' geçip, buna karşılık diğerini adeta 'dışlayıp' hatta 'ötekileştirip' aralarına 'nifak tohumu' mahiyetinde bir 'rekabet' ekmesi, dönüp dolaşıp 'ilk cinayet' olarak tescil edildi ve tarihe öyle not düşüldü.

Ve yüce Rabb, Kabil'e dönüp sordu:

"Kardeşin Habil nerede?"

Kabil işlediği cinayetten sanki bihaber, sanki kardeşini öldüren kendisi değilmiş gibi, elleri ceplerinde, havalara bakıp ıslık çalıyordu. Böylece, kendinden sonra gelecek tüm katillerin paçalarını sıyırmak için deneyecekleri yolun kapısını ilk o araladı ve Rabb'in huzurunda hiç utanıp sıkılmadan yalan konuşup şu klasik cevabı yapıştırdı:

"Bilmiyorum!"

Üstelik, sadece bu tek kelimelik cümleyle yetinmedi. Rabb'in huzurunda 'yalan beyan'da bulunduğu yetmezmiş gibi, bir de fütursuzca devam etti:

"Kardeşimin bekçisi miyim ben!"

Cinayeti işleyip elini kardeş kanıyla yıkayan, buna rağmen küstahça davranan Kabil, bu tavrının boş, bomboş bir savunmadan öteye gitmeyeceğini, Rabb tarafından asla affedilmeyeceğini, son pişmanlığın da fayda etmeyeceğini henüz bilmiyordu ama eninde sonunda, ister istemez, bittabi ki öğrenecekti.

Ve nitekim Rab Allah, Kabil'in belki de farkında olmadan giderek çizmeyi aşan bu hal ve hareket tarzına içerleyip onu azarladı:

"Sen ne yaptın! Kardeşinin kanı topraktan bana feryat ve figân ediyor. Ve sen şimdi kardeşini senin elinden almak için ağzını açan topraktan daha lanetlisin, toprağı işlediğin zaman artık sana bereketini vermeyecek, yeryüzünde kaçak, firari ve serseri olacaksın!"

Bu 'menfur' cinayetin hemen ardından Kabil'in yüzüne karşı okunan bu 'ceza' metni, Rabb'in yüce 'adalet'ince onaylanıp işleme konulurken, kardeşler arasında durduk yere oluşan bu anlamsız 'rekabet'in, 'husumet'e dönüşüp maalesef kızıl kanla noktalanması ve tarihin tozlu dosyaları arasında 'ilk cinayet' kaydıyla 'arşiv'lenmesi, sonraları işlenecek cinayetlerin kötü habercisi, bir nevi lokomotifi oldu. Bundan gayrı ne kara toprak ölüp düşen kardeşlerle doymayı bilecek, ne de akacak kan damarda duracaktı.

Her kötülüğün, her şerrin ardından adeta 'göbek atıp' sevinmeyi huy edinen, bundan 'sadist'çe bir zevk alan, keza sicilinde, geçmişinde Âdem ile Havva'nın cennetten kovulmasına dolaylı yoldan da olsa sebebiyet vermek gibi bir suçtan dolayı 'sabıka'sı da olan Şeytan'ın, bu cinayetin tezgâhlanmasında acaba bir rolü var mıydı?

Hayır!

Bu arada, hem Kabil'i, hem de zavallı kardeşi Habil'i türlü meşakkatle dokuz ay on gün bereket-

li rahminde taşıyıp, narkoz, sezaryen türü icatların yokluğunda ister istemez sancılı doğumlarla dünyaya getiren, hizmetçisiz, uşaksız, dadısız büyüten, dahası, uzun geceler boyunca Âdem kim bilir hangi rüyalar eşliğinde horlayıp uyurken, belki de onun horultusundan uyanıp ağlayan yavrularını gece yarıları emziren, onları 'el bebek gül bebek' büyüten Havva'nın hali gerçekten de haraptı. İki evladından birinin 'katil', diğerinin 'maktul' oluşu, 'ateş düştüğü yeri yakar' deyimi doğrultusunda öncelikle Havva'nın ciğerini dağlıyor, yufkadan ince ana yüreğine kor ateş gibi düşüyordu.

Bir kardeşin bir diğerini göz göre göre, "Pat!" diye vurup öldürmesi, "Olur mu böyle olur mu, kardeş kardeşi vurur mu?" sloganının cihan üzerinde ilk kez yankılanmasına yol açarken, cinayetin sumen altı edilmeyeceğini, 'fail' olarak suçunun zaten kabak gibi ortada olduğunu, Tanrı'nın huzurunda ve O'nun yüce adaletinin gölgesinde işlediği büyük cürmün hesabının sorulacağını geç de olsa anlayıp yaptığından bin defa pişman olan Kabil, bu saatten sonra 'kader'inin değişmeyeceğini, dolayısıyla verilecek 'ceza'ya peşinen boyun eğeceğini dile getirip, 'nedamet' şerbetini lıkır lıkır içmekten başka ne yapabilirdi ki!

"Yüce Rab! Biliyorum, cezam taşınamayacak derecede büyüktür. İşte sırf bu sebepten, bugün toprağın yüzü üzerinden beni kovdun, ve yeryüzünde kaçak ve serseri olacağım, ve vaki olacak ki, her kim beni bulursa, öldürecektir."

Kabil, Tanrı'nın huzuruna, bekçi, polis, jandarma gibi 'kolluk kuvvetleri'nin gözetiminde demir ya da plastik kelepçelerle çıkmadığı gibi, aksine elini kolunu sallayarak, serbestçe varmıştı. Ardından da, işlediği suça saçma sapan bir kılıf uydurup inkâra kalkışmak gibi ahmakça, eblehçe bir tavır takınmayıp, böylece Rabb'in yüce mahkemesini boş yere meşgul etmediği gibi, ayrıca adalet karşısında boynunun kıldan ince olduğunu kanıtlayan bir tavır içinde 'iyi hal' sergilerken, diğer taraftan da, "Ortası yarık her marka makineye uyar!" reklamıyla Galata Köprüsü üzerinde seyyar satıcılar tarafından pazarlanan Zaza jiletleri gibi keskin ütülü pantolonuyla, yakaları tıkır tıkır kolalı, balinalı, göğsünün sol yanında Kabil'in baş harfi 'K' işli beyaz gömlek, Pierre Cardin kravat, çil çil boyasıyla ayna gibi parlayan mokasen Sebago ayakkabı, Vakko etiketli, son moda kruvaze lacivert ceketli ekselans 'kılık kıyafet'inin yanı sıra, jöleli, briyantinli saçlarına gösterdiği özen sayesinde cezasının en azından bir bölü dört oranında tenzil edilmesini umarken, Tanrı'nın celse sonunda verdiği tek cümlelik nihai karar karşısında önce şaşırıp, ardından da sevinçten havalara uçtu:

"Kabil'i her kim öldürürse, ondan yedi kere öç alınacaktır!"

Allah, bu kararıyla, gelecekte 'kan davası' uğruna işlenebilecek cinayetleri kınadığını ima ederken, Kabil'i bulanların onu öldürmelerini engellemek için kulunun üzerine bir de 'nişane' koymuş oluyordu.

ONBEŞİNCİ BAB

Şecerelere dair

Ve Kabil, Rabb'in huzurundan, O'nun kılı kırk yaran, kuyumcu terazilerinden çok daha hassas adil mahkemesinden kazasız belasız, tutuksuz, elini kolunu sallayarak ayrılmasının hemen ardından, önce Aden'in şarkında Nod diyarına yerleşti ve hiç zaman kaybetmeden karısını 'bildi'. Ve karısı gebe kalıp Hanok'u doğurdu; ve Kabil bir şehir inşa etti ve şehrin adını da, oğlunun adı gibi Hanok koydu.

Ve sonra Hanok'un oğlu İrad, onun oğlu Mahuyaelin, onun oğlu Metuşaelin, onun oğlu Lamek, birbirlerinin peşi sıra sülalelerini devam ettirdiler.

Ancak Lamek babası ve dedelerinden farklı davranıp, 'tekeşli'liğe paydos etti. Ona göre, köprülerin altında akıp giden sularla birlikte 'eski çamlar bardak' olmuş ve devir değişmişti. Bu yüzden kendisine iki karı aldı. Gönlünce beğenip 'harem'ine aldığı bu zevcelerden birinin adı Ada, diğerininki ise Tsilla'ydı.

Ada, Yabal'i doğurdu. Yabal, çadırda oturanların ve sürü sahiplerinin atası, onların 'piri'ydi. Çadırda yaşayıp sürülerine göz kulak olduğu için göçebeliğin

de ilk temsilcisiydi. Kardeşi Yubal ise kaval ve tambur çalmanın ustası oldu. Kaval çalan çobanlar ve tambur ustaları gelecekte Yubal'ı öncüleri olarak kabul ettiler.

Ve Tsilla, Tubalkain'i doğurdu. Ki o da bakırdan ve demirden her türlü alet yaptığı için, sonraları bakırcılık mesleğine yönelenlerle, demirciliği, çilingirliği meslek edineceklerin 'pir'i, 'usta'sı oldu.

Ve derken, Âdem karısını tekrar 'bildi' ve Havva bir oğul daha doğurdu. Âdem, "Allah, Kabil'in öldürdüğü Habil yerine bana başka bir zürriyet verdi" diye hamd u sena ederek oğluna Şit adını verdi.

Âdem zürriyetlerinin kaydı kuydu işte budur. Çıkan kısmın özeti ise şöyledir:

Allah insanı kendi suretinde yarattı, onu erkek ve dişi olarak mübarek kıldı ve yaratıldıkları gün adlarını koydu. Ve Âdem yüz otuz yaşında kendisine fevkalade benzeyen, hatta 'hık demiş burnundan düşmüş' deyimini ilk kez akla getiren bir oğulun babası oldu ve onun adını Şit koydu. Ve Şit'in ardından, başka oğullar ve kızlara babalık yaptıktan sonra tamı tamına dokuz yüz otuz yıl yaşadı. Ve nihayet, "Ecel geldi cihane, baş ağrısı bahane!" gerçeği mucibince öldü.

Ve Şit yüz beş yaşında Enoş'un babası oldu. Ve Enoş'un babası olduktan sonra sekiz yüz yedi yıl yaşadı. Bu süre zarfında bittabi ki boş durmayan Şit, oğullarına oğullar, kızlarına kızlar ekledi. Böylece, tamı tamına dokuz yüz on iki yıllık ömrünü tamamladıktan sonra, nihayet Hakk'ın rahmetine kavuştu.

Ve Enoş doksan yaşında Kenân'ın babası oldu. Ve

Kenân'ın babası olduktan sonra, sekiz yüz on beş yıl yaşadı. O da aynı şekilde oğullarına oğullar, kızlarına kızlar kattı ve yekûn dokuz yüz beş yılın ardından, hırıltılı son nefesini verip öldü.

Ve Kenân yetmiş yaşında Mahalalel'in babası oldu. Ve Mahalalel'in babası olduktan sonra sekiz yüz kırk yıl yaşadı. Keza o da aynı minvaldeki çalışmalarını hiç aksatmadan sürdürdü, oğullar ve kızlar babası olduktan sonra, eksiksiz gediksiz toplam dokuz yüz on yıllık bir ömür sürdü ve ruhunu huzur içinde teslim etti.

Ve Mahalalel altmış beş yaşında Yared'in babası oldu. Ve Yared'in babası olduktan sonra, sekiz yüz otuz yıl içinde o da hiç boş durmadı, oğullar ve kızlar kervanına yenilerini katıp, sekiz yüz doksan beş yıllık takvim yapraklarını ardı ardına devirdi, nihayet, fani olmanın gereğini yerine getirdi ve öldü.

Ve Yared yüz altmış iki yaşında Hanok'un babası oldu. Ve Hanok'un babası olduktan sonra sekiz yüz yıl yaşadı, o da kendinden önceki atalarının izinden yürüyüp, aynı 'rota'da çalışıp çabaladı ve harcadığı onca yıllık 'mesai'nin 'semere'sini oğullar ve kızlar babası olmanın mutluluğuyla pekiştirip, nihayet ömrünü dokuz yüz altmış iki yıla vardırıp 'ebediyet'e göçtü.

Ve Hanok altmış beş yaşında Metuşelah'ın babası oldu. Ve Metuşaleh'in babası olduktan sonra, daha pek çok oğullar ve daha pek çok kızlar babası oldu. Ve üç yüz altmış beş yıllık ömrünü Allah'la yürüdükten sonra gözden kayboldu, çünkü Allah, onu gencecik yaşında aldı.

Ve Metuşelah yüz seksen yedi yaşında Lamek'in babası oldu. Ve Lamek'in babası olduktan sonra, ayrıca yedi yüz seksen iki yıl daha devirdi. Bu arada oğullar ve kızlar babası olarak toplam dokuz yüz altmış dokuz yıl yaşadı ve ömrünün defterini ilelebet kapattı.

Ve Lamek yüz seksen iki yaşındayken bir oğulun babası oldu. Ve "Rabb'in lanet ettiği toprak nedeniyle işimizin zahmeti, ellerimizin çilesi bizi kederlendirmekte, bu oğul bizi teselli edecektir!" diyerek, ismini Nuh koydu.

Lamek, Nuh'un babası olduktan sonra, beş yüz doksan beş yıl içinde oğullar ve kızlar babası oldu. Ve nihayet o da toplam yedi yüz yetmiş yedi yıllık bir geçmişi ardında bırakıp 'öte taraf'a intikal eyledi.

Ve Nuh, beş yüz yaşındayken Sam'ın, Ham'ın ve Yafet'in babası oldu.

Ve adamlar yeryüzünde giderek çoğalmaya başladılar. Ve onların kızları doğduklarında Allah'ın oğulları bu adam kızlarının güzel olduklarını gördüler, ve onların içlerinden "Boyu boyuma, endamı endamıma, huyu tam da benim huyuma!" diye uygun görüp beğendiklerini özgür iradeleriyle kendilerine karı diye alırken ne 'görücü'ye ne 'sosyal medya'ya ihtiyaç duydular, ne de 'başlık' olarak iki keçi, bir inek veya kıraç bir tarlayı nasıl bulup buluştururum diye dert edindiler. Her şeyin yolunda yordamında, tıkır tıkır gittiği bu zaman diliminde Rab, en sonunda şöyle buyurdu, şöyle dedi:

"Ruhum adam ile ebediyete kadar sükun bulmayacak, onunla çekişmeyecektir, çünkü o ettir, o beşerdir ve onun günleri yüz yirmi yıl olacaktır."

Allah oğullarının adam kızlarına varıp, onları 'bilip', onlarla beraber oldukları, bu kızların da, neredeyse dur durak demeden ha babam de babam çocuklar doğurdukları günlerde yeryüzünde Nefilim vardı. Bunlar, bu cebbarlar, bu irikıyım adamlar eski zamanların zorbaları ve de şöhretli insanlarıydı. Bunlar, çok çok daha sonraları, 'zaman tüneli'nin girdaplarında dönüp dolaşıp, insanların başlarına yerine ve zamanına göre birer 'derebeyi', 'despot', 'tiran', 'diktatör', 'ağa', 'mahalle kabadayısı' kesileceklerin de öncüleri, onların habercileriydi.

Ve günler günleri, aylar ayları kovalarken, Rab, yeryüzünde işlerin hiç de iyi gitmediğini, çünkü adamın düşüncelerinin giderek kötülükle dolduğunu, şer ve şeririn giderek çoğaldığını görünce, adamı yaptığına, yapacağına sadece pişman olmakla kalmadı, aynı zamanda da yüreğinin derinliklerinde tarifi imkânsız acılar duydu.

Ve bütün bunlardan sonra nihayet olan oldu. Rab kararını, hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak 'aççık seççik' bir ifadeyle açıkladı:

"Yarattığım adamı ve hayvanları, sürünenleri ve göklerin kuşlarını toprağın yüzü üzerinden sileceğim. Çünkü onları yaptığıma nadim oldum."

ONALTINCI BAB

Gemi yapımcılığına dair

Rab, dediğini tabii ki yapacak, adamı yeryüzünden silecekti. Ancak bu konuda bir tek istisna olacaktı, o da Rabb'in lütfuna, inayetine mazhar olan Nuh'tu.

Nuh kendi hali, kendi devrinde, halim selim, kâmil, sadık bir adamdı. Allah'la birlikte ve onun yolunda yürüdü. Ve Nuh, üç oğul babası oldu: Sam, Ham ve Yafet.

Yeryüzü, Allah'ın indinde, onun nezdinde, zorbalıkla, zulüm ve fesatla dolmuş, beşer, 'İnsan beşer, kuldur şaşar!' ilkesi gereğince tümden şaşmış, laçkalaşıp bozulmuştu.

Ve Allah, hiç beklemediği, hiç ummadığı, hayal bile etmediği bu 'zelil' bu 'pespaye', her bakımdan 'nahoş', fevkaladenin fevkinde berbat durum karşısında daha fazla dayanamayıp, büyük bir kararlılıkla, asla dönüşü olmayan bir haletiruhiye içinde, biraz sukutu hayal, biraz kırgınlık, biraz da öfkeyle dönüp Nuh'a dedi:

"Bütün beşerin sonu geldi! Çünkü onlar yüzünden yeryüzü zorbalıkla, fesatla doldu. Onları silip sü-

püreceğim, tümüyle helak, tamamen yok edeceğim! Seni vazifelendirdim! Hiç oyalanmadan, akşam karanlığı bastırmadan, elini mümkün mertebe çabuk tut ve kendine hemen gofer ağacından bir 'sefine', bir 'gemi' inşa et. Bu geminin içinde odalar yapacaksın ve onların içlerini ve dışlarını hiç üşenmeden iyice ziftleyip sağlamlaştıracaksın!"

Allah, verdiği bu 'ültimatom'un akabinde, Nuh'un anında işe soyunup dört elle işe koyulmasını beklerken, onun, tam aksine, neredeyse kıpırdamadan, kılını dahi oynatmadan, şaşkınca, neyi nasıl yapacağını anlayamamış, durumun önemini, emrin mahiyetini kavrayamamış bir halde bocalayıp oyalandığını, ortalık yerde boş yere dönenip durduğunu görünce, bu kez işin en ehemmiyetli kısmını, yani 'mühendislik', 'mimarlık', dolayısıyla 'plan' ve 'proje' faslını anlatmaya başladı ve ona izlemesi gereken yolu tek tek gösterdi:

"Geminin uzunluğu üç yüz arşın, genişliği elli arşın ve yüksekliği de tamı tamına otuz arşın olacak! Gemiye ışıklık yapacaksın, ve onu yukarı doğru bir arşına tamamlayacaksın; ve geminin kapısını yan tarafına koyacaksın; birinci, ikinci, ve üçüncü katları yapacaksın, yani 'tripleks' olacak. Ve ben, işte ben, semanın, göklerin altında kendisinde hayat nefesi olan bütün beşeri yok etmek için yeryüzü üzerine su tufanı getiriyorum. Yeryüzünde olanların hepsi ölecektir. Fakat seninle ahdimi sabit kılacağım ve sen ve seninle beraber oğulların, ve senin karın, ve oğullarının karıları

ve onların yanı sıra, keza yaşayan, beden sahibi olanlardan ikişer ikişer kaydı şartıyla gemiye gireceksiniz. Erkek ve dişi olacaklar. Cinslerine göre kuşlardan, ve cinslerine göre sığırlardan, cinslerine göre toprakta her sürünenden, her nevden sadece ikişer, ne eksik ne fazla, 'istiap' haddini aşmadan, kuraldan şaşmadan, sağ kalmak için sana gelecekler. Ve sen yenilen her yemekten kendine al ve 'çıkın'ını, 'karavana'nı topla, çünkü bunlar sana ve onlara yiyecek olacaktır."

Ve Nuh, Allah'ın kendisine emrettiği her şeyi yerine getirdi.

Nuh, Tanrı'nın verdiği tarif üzerine gemiyi inşa ederken, zorlandı. Hani deyim yerindeyse, anasından emdiği süt burnundan geldi. Çünkü henüz ortada 'Alet işler, el öğünür!' deyimini haklı çıkaracak türden pergel, iletki, gönye, keser, testere, çekiç, pense, murç, keski, hatta ve hatta, doğru dürüst otuz santimlik tahta bir cetvel bile yokken, ayrıca bunların yanı sıra, keza çivi, tutkal, silikon, çekomastik gibi daha bir sürü ıvır zıvırın esamisi bile okunmazken, üstelik her zaman el altında, 'alet edevat' kutularında bulunması olmazsa olmaz niteliğinde biri yıldız, diğeri düz başlı en az iki tornavidanın dahi olmadığı bir diyarda, en ufak, en minik bir ağaç veya sac vidanın lafını etmek de bizatihi 'Yaratılış' kurallarına tersken, dahası da, yeraltından kendiliğinden ibadullah fışkıran petrol ve onun yakın 'akraba'larından olan katran ve dolayısıyla zift de her köşe başındaki nalburlarda tenekeler içinde satılmazken, Allah'ın ansızın verdiği bir emir-

den yola çıkıp, çıraklık, kalfalık derken, sanki yüz yıllık bir gemi inşa ustası, bu işin ehli bir mühendis gibi, tek başına, uzunluğu üç yüz, genişliği elli, yüksekliği de otuz arşın büyüklüğünde kocaman bir 'sefine' yapmak gerçekten de kolay değildi ama emir, Tanrı katından damdan düşercesine geldiği için, işler Rabb'in hikmetiyle kendiliğinden tıkır tıkır yola giriyor, geminin yapımı tüm zorluklara rağmen anında ve bittabi ki tam da Tanrı'nın buyurduğu gibi milimi milimine, santimi santimine ilerliyordu...

Nitekim, kalaslar, kocaman kütükler sanki gizli bir el tarafından, görünmeyen şerit makinelerinde, hızarlarda, torna tezgâhlarında biçilip, yontulup, iskeletleri çatılıp rendeleniyor, sonra da önce üç, akabinde iki, nihayet de sıfır numara zımpara kâğıtlarıyla son rötuşları inceden inceye yapılıyordu. Öte tarafta, yonga ve talaşlarla tutuşturulan tahta parçaları üzerine yerleştirilmiş taş ocaklardaki kocaman gaz tenekeleri içinde eriyen 'katran karası' zift geminin çevresine fırçalarla güzelce sürülüp, bir müddet sonra da donunca, bu kez sefinenin içine su girip girmediği, sağında solunda herhangi bir çatlak, eksik gedik kalıp kalmadığı önce tatlı dere suyu, ardından da tuzlu su testinden geçirilip geminin muhkemliği kesinkes onaylanınca, gayrı gerisi yine Tanrı'ya ve onun vereceği yeni emirlere kalıyordu.

ONYEDİNCİ BAB

Büyük tufana dair

Geminin kısa zamanda ve tam da istediği gibi hazır olduğunu gören Rab, Nuh'a dedi:

"Sen evindekilerle birlikte gemiye gir, çünkü seni önümde bu nesil için 'salih' gördüm. Yeryüzü üzerinde zürriyetlerinin sağ kalması için kendine her 'tahir', temiz hayvandan, erkek ve onun dişisi olarak yedişer çift, ve 'gayri tahir', yani temiz olmayan hayvandan, erkek ve onun dişisi olarak ikişer, ayrıca göklerin kuşlarından da erkek ve dişi olarak yedişer yedişer alacaksın. Çünkü ben yedi gün sonra, yeryüzü üzerine kırk gün kırk gece fasılasız, hiç durmadan, bardaktan boşalırcasına yağmur yağdıracağım ve yaratmış olduğum yaşayan her şeyi toprağın üzerinden sileceğim!"

Nuh, Rabb'in verdiği tüm direktifler karşısında boynunun kıldan ince olduğunu, bu emir ve buyrukları harfiyen uygulayıp yerine getirmesi gerektiğini, aksini düşünmenin zaten mümkün olamayacağını çok iyi bilirken, öte yandan, bunca hayvan içinden

hangilerinin 'tahir', hangilerinin 'gayri tahir', gökte cıvıldayıp uçuşan, kanat çırpıp dolaşan kuşların içinden hangilerinin erkek ya da dişi olduğunu, bunların seçimlerini yaparken 'cinsiyet'leriyle ilgili meselede yanılıp yanılmayacağını, hata yapmadan bu işin içinden nasıl çıkacağını, üstelik farkında olmadan hata yapar da bir cinsten yedi erkek alayım derken aralarına fazladan dişi karıştırırsa, bu hesap-kitap işinin ileride kim bilir hangi 'problem'lere yol açabileceğini kara kara düşündü durdu ama verilen görevi yerine getirirken bu önemli meselenin kazasız belasız halledilip yanlışların önlenmesinin ancak ve ancak Tanrı'nın inayetiyle mümkün olabileceğini bildiğinden, O'nun kendisine yardımcı olması için dua etti...

Nuh, Allah'ın buyruğunu elinden geldiğince yerine getirdikten sonra, daha doğrusu, ettiği duaların Allah tarafından kabul edilmesinin hemen akabinde, Tanrı, önceden tebliğ ettiği kararı devreye soktu ve su tufanının başlaması için mantar tabancasını patlatarak 'start'ı verdi.

Yeryüzü üzerinde tufanın başladığı o sıralarda, Nuh altı yüz yaşındaydı ve bittabi ki başta kendisi, karısı ve oğulları, keza onların da karıları ve çocukları olmak üzere, 'maaile', cümbür cemaat gemiye girdiler. Aynı şekilde de, Allah'ın Nuh'a buyurduğu emir gereğince 'tahir' ve 'gayri tahir' hayvanlardan ve kuşlardan ve toprak üzerinde sürünenlerin hepsinden erkek ve dişi olarak yedişer adet veya birer çift gemiye girip Nuh'un yanına yerleştiler.

Nuh'un ömrünün altı yüzüncü senesinin ikinci ayının on yedinci gününde, büyük enginin büyük kaynakları yarıldılar ve göklerin pencereleri açıldılar. Ve gök gürültüleri ve şimşeklerin verdiği uyarının akabinde, Nuh ve Nuh'un oğulları, Sam ve Ham ve Yafet ve Nuh'un karısı ve bu arada cinslerine göre tüm sürüngenler, kuşlar, erkek ve dişiler gemiden içeri girer girmez, Rab artlarından kapıyı kapattı.

Kırk gün tufan oldu ve sular çoğaldılar ve gemi yerden kalktı. Ve yükselen, giderek çoğalan suların üzerinde gemi yürümeye başladı. Suların yükselmesinin ardından gökler altında olan bütün dağlar örtüldüler.

Sular on beş arşın daha yükselince tüm yüksek dağlar da aynı şekilde sular altında kaldılar.

Ve yer üzerinde hareket eden bütün beden sahipleri, bütün canlılar, kuşlar, sığırlar, tüm sürüngenler ve bütün adamlar, karada olan ve burunlarında hayat ruhunun nefesi olanların hepsi istisnasız öldüler.

Ve adamdan sığıra kadar, sürünenlere kadar ve göklerin kuşlarına varıncaya kadar hepsi, tümü, kısacası yeryüzü üzerinde yaşayan her şey silinip yer ile yeksan oldu. Sadece ve sadece Nuh ve kendisiyle beraber gemide olanlar kaldılar.

Ve yüz elli gün sular yer üzerinde yükseldiler.

Ve Allah, Nuh'u ve onunla beraber gemide olan irili ufaklı bütün hayvanları, ayı, sincap, sümüklüböcek, keçi, kırkayak, domuz, deve, tavşan, timsah, tilki, tahtakurusu, gergedan, geyik, kaplumbağa, kurbağa, arı, ağaçkakan, kene, bit, pire, sivrisinek, hamam-

böceği, kelebek, kertenkele, solucan, kurt, keklik, panter, panda, zürafa ve diğerlerine ve diğerlerine ve diğerlerine varıncaya kadar hepsini teker teker anımsayıp hatırladı ve yerin üzerinden bir rüzgâr estirdi, ve rüzgârın esmesinin hemen akabinde sular alçalmaya başlarken, enginin kaynaklarıyla göklerin pencereleri kapandılar, ve göklerden oluk oluk akan yağmurların ardı arkası kesildi. Giderek sular yerden çekildiler ve yüz elli gün bittikten sonra sular gözle görülür derecede azaldılar.

Ve gemi yedinci ayda, ayın on yedinci gününde, Ararat dağı üzerine oturdu. Ve sular onuncu aya kadar daha da azalınca, onuncu ayın birinde, dağların başları, tepelerin sivri uçları göründüler.

Ve kırk gün geçtikten sonra, Nuh yapmış olduğu geminin penceresini açtı, pencereyi açar açmaz da hemen kuzgunu dışarıya salıverdi. Ve o, sular kuruyuncaya kadar öteye beriye gitti. Giden kuzgunun ardından, bu kez de sular toprağın üzerinden acaba ne kadar eksildiler diye görmek için güvercini gönderdi. Gemide uzun zamandan beri doğru dürüst kanat çırpmaya fırsat bulamadığı için hayli üzgün olan güvercin, salınır salınmaz sevincinden takla ata ata, süzüle süzüle uzaklaştı. Yorulduğunda ayaklarını yere koyup dinlenebileceği bir toprak parçası aradı ama bulamadı. Bulamayınca ister istemez bir an önce gemiye, Nuh'un yanına döndü, çünkü sular tamamen çekilmemişlerdi, hâlâ yer üzerindeydiler. Bu durum karşısında Nuh elini uzatıp onu yakaladı, gemiye aldı.

Ve yedi gün daha bekledi, sonra da güvercini gemiden tekrar yolladı; ve akşam vakti döndüğünde güvercinin ağzında yeni koparılmış taptaze bir zeytin dalı vardı. Bunun üzerine Nuh, suların yeryüzünden eksilmiş olduğunu anladı. Ve yedi gün daha sabırla bekledikten sonra güvercini bir kez daha salıverdi, ancak güvercin bu sefer kanat çırpıp gemiye dönmedi.

ONSEKİZİNCİ BAB

Yeni hayata dair

Ve vaki oldu ki, Nuh'un altı yüz birinci yılında, birinci ayda, ayın birinde, yer üzerinden sular çekilmişti, ve Nuh geminin örtüsünü kaldırdı, ve baktı, ve işte, toprağın yüzü ikinci ayda, ayın on yedinci gününde, neredeyse tümüyle kuru idi.

Ve Allah Nuh'a dedi:

"Sen ve senin karın ve oğulların ve oğullarının karıları, yani maaile, kol kola gemiden çıkın. Acele etmenize gerek yok, telaşlanmayın, her şey yolunda gidecek. Seninle olan her beden sahibini, her yaşayan şeyi, gerek kuşları, gerek sığırları, gerekse yer üzerinde her sürüneni kendinle beraber çıkar, çıkar ki o yerde türesinler ve semereli olup yer üzerinde çoğalsınlar."

Ve Nuh ve karısı, onlarla beraber oğulları ve oğullarının karıları talimata harfiyen uydular. Verilen emri dört dörtlük bir disiplin içinde yerine getirip gemiden çıktılar. Keza her hayvan, her sürünen şey, ve her kuş, yer üzerinde hareket eden her şey, nevlerine, cinslerine, türlerine göre gemiden yavaş yavaş, usul usul ayrıldılar.

Ve Nuh, Rabb'e bir mezbah, bir kurban mekânı inşa etti, ve her tahir, temiz hayvandan, her tahir kuştan aldı, ve mezbah üzerinde yakılan takdimeler arz etti. Rab hoş kokuyu kokladı ve dedi:

"Adam yüzünden toprağı artık lanetlemeyeceğim, çünkü adamın yüreğinin tasavvuru gençliğinden beri kötüdür. Ve artık her yaşayan şeyi, ettiğim gibi vurmayacağım. Yerin bütün günleri devamınca, ekme ve biçme, soğuk ve sıcak, yaz ve kış, gündüz ve gece kesilmeyecek."

Ve Allah, Nuh'u ve oğullarını mübarek kılıp onlara yine azıcık muğlak, bir o kadar da devrik bir cümleyle seslendi:

"Semereli olun ve çoğalın, ve yeryüzünü doldurun. Yerin her hayvanı ve göklerin her kuşu üzerine sizden korku ve dehşet olacaktır. Toprağın üzerinde hareket edenlerin hepsiyle, denizin bütün balıkları sizin elinize verildiler. Hareket eden her hayvan size yiyecek olacaktır, yeşil ot gibi size hepsini verdim. Fakat eti onun canı olan kanı ile yemeyeceksiniz. Ve mutlaka canlarınız için sizin kanlarınızı talep edeceğim, onu her hayvanın elinden talep edeceğim. Ve insan elinden dahi, kardeşinin elinden, insan canını arayıp talep edeceğim. Her kim insan kanı dökerse, onun kanı insan vasıtasıyla dökülecektir, çünkü Allah kendi suretinde insanı yaptı. Ve siz şimdi meyvedar olun, semereli olun, yeryüzünde artıp çoğalın."

Ve Allah Nuh'a ve kendisiyle beraber olan oğullarına da şunu söyledi:

"Ve ben, işte ben sizinle ve sizden sonra zürriyetinizle ve sizinle beraber olan cümle canlı mahlukatla, gemiden çıkanların hepsinden bütün yerin hayvanlarına kadar, sizinle beraber olan kuşlar, sığırlar ve yerin bütün hayvanlarıyla ahdimi sabit kılıyorum, ve ahdimi sizinle sabit kılacağım, ve bütün beşer artık tufanın suları ile kesilmeyecektir ve yeryüzü artık helak olmayacaktır."

Nuh'un sefineden çıkan oğulları, Sam ve Ham ve Yafet'ti. Bunların üçü Nuh'un oğullarıydılar ve bütün yeryüzüne yayılanlar, bütün halklar bunlardan oldu.

Ve Nuh, ehli ziraat, yani çiftçi oldu, toprağı ekip biçmeye başladı ve bir bağ dikti. Ve şarabından içip sarhoş olarak çadırın içinde çıplak, üryan oldu. Ve Kenân'ın babası olan Ham, pederinin üryanlığını, çıplaklığını gördü ve dışarıdaki kardeşlerine, karındaşlarına haber verdi. Ve Sam ile Yafet bir esvap alıp onu kendi omuzları üstüne koyup sonra da yavaş yavaş geri geri giderek babalarının çıplaklığını örttüler ve yüzlerini babalarından yana çevirmedikleri için onun üryanlığını görmediler.

Ve Nuh şarabından ayıldı ve küçük oğlunun kendisine yaptığını anladı ve dedi:

"Kenân lanetli ve de melun olsun, kardeşlerine kullar kulu, köleler kölesi olsun." Ardından ilave etti: "Sam'ın Allah'ı Rab mübarek olsun. Allah Yafet'e genişlik versin ve Sam'ın çadırlarında otursun. Ve Kenân ona kul olsun."

Ve Nuh, tufandan sonra üç yüz elli yıl yaşadı. Ve

Nuh'un bütün günleri sadece dokuz yüz elli yıldı, ve gününü tamamlayınca o da öldü.

Nuh'un oğulları Sam ve Ham ve Yafet'in zürriyeti bunlardır. Ve tufandan sonra onlara oğullar doğdu. Onların oğullarına yeni oğullar, yeni oğulların oğullarına da keza yeni oğullar doğdukça, 'pırpırım', 'semizotu' tohumu gibi giderek çoğaldılar. Çoğaldıkça, nüfusları arttıkça, kabileler halinde yeni memleketlere doğru yelken açıp serpildiler...

Hitam

Ve bütün dünyanın dili bir ve sözü birdi. Ve şarka göçtüklerinde, Şinar diyarında bir ova buldular ve orada oturdular. Ve birbirlerine dediler:

"Gelin kerpiç keselim ve onları ateşte pişirelim." Ve onların taş yerine kerpiçleri ve çamur yerine ziftleri vardı. Ve dediler:

"Yeryüzüne dağılmamak için, gelin kendimize bir şehir ve başı göklere erişecek bir kule bina edip, böylece kendimize bir nam kazanalım."

Ve âdem oğullarının yapmakta oldukları şehri ve kuleyi görmek için Rab indi. Ve Rab dedi:

"İşte bunlar bir kavimdirler ve onların hepsinin bir lisanı var. Ve yapmayı murat ettikleri hiçbir şey onlara men edilmeyecektir. Gelin inelim ve birbirlerini anlamasınlar diye dillerini orada karıştıralım."

Ve Rab onları bütün yeryüzü üzerine oradan dağıttı. Ve şehri bina etmeyi bıraktılar. Bundan dolayı şehrin adına Babil denildi, çünkü Rab bütün dünyanın dilini orada karıştırdı ve Rab onları bütün yeryüzü üzerine oradan dağıttı.

Ve Rab, aynı soy ve aynı soptan gelen Âdem oğulları ve keza Âdem kızlarının dillerini, verdiği 'tek celseli emir'le tarumar edip dağıttıktan sonra, gayrı yeryüzünde işler artık eskisi gibi tıkırında gitmedi. Çünkü birbirlerinin dillerini anlamayan, anlamakta zorluk çeken, hatta anladıklarını sanıp birlikte şu veya bu işi kotarmaya kalkışanların tümünün hevesleri kursaklarında kaldı. Nitekim, biri 'soba tahtası' derken, diğerinin bunu 'bayram haftası' veya berikilerin 'bakla' derken ötekilerin 'takla' diye anlaması gibi karışıklıklar yüzünden gidişat günbegün arapsaçına dönünce, ortalıkta ne huzur kaldı ne de dirlik!

Ve denir ki, o günlerin ardından birbirlerinin diline yabancı olan, birbirlerinin lisanını hiç mi hiç anlamayan, bir zamanlar aralarında 'diyalog' kurup, aynı telden çalıp aynı türküyü çığıranların dilleri hepten lal oldu!

Veee yine denir ki, evvel zaman içinde bülbül gibi şakıyanların, muhabbet kuşları misali kendi aralarında sarmaş dolaş sürdürdükleri diyalogların yerini 'monologlar' alınca, yeryüzünün tadı da, tuzu da kalmadı!

Keza yine denen o ki, daha sonraki nesiller de, atalarından miras aldıkları bu 'huy'larını, bu 'fıtrat'larını, 'gen'lerine işlemiş olan bu hırslarını bir türlü değiştirmediler, değiştiremediler. Hatta 'Can çıkmadan huy çıkmaz!' deyimi o günlerden sonra bir daha hiç 'demode' olmadı, her daim tazeliğini korudu...

Nitekim, 'Hamama gider kurna beğenmez, düğüne gider zurna beğenmez!' ukalalığını kendilerine şiar

edinen, birbirlerinin huyunu suyunu asla ve kat'a beğenmeyen bu insanların hali, ahvali, sırf bu nedenle perişanken, Nuh'la birlikte sefineye giren, gerek tahir, gerekse gayri tahir hayvanat taifesi kendi aralarında 'koklaşa koklaşa' anlaşmakta kesinlikle zorluk çekmezken, buna mukabil, Âdem'in soyundan gelen bilumum 'adam'ların dillerinin karışması, birbirlerini anlamamaları ve de gelecek olan tüm zamanlar ve çağlar boyunca anlamayacak olmaları, insanlık âlemine Tanrı'nın verdiği en büyük ceza mıydı, neydi?

ÖYKÜ

Hokecaş

Hokecaş

Bundan tam yirmi yıl önce babamla beraber bir toprak satın aldık. Ancak orayı, üzerine ev yapıp başımızı sokmak veya çift çubuk sahibi olmak için almadık. Yıllar yıllar sonra ailemizin sahip olduğu ilk toprak parçası, tek tapulu malımızdı. Gerçi, babamın anası ihtiyar Saro nenemin anlattıklarına bakacak olursanız, doğup büyüdükleri Diyarbakır'ın Piran kazasının Heredan köyünde bir zamanlar ev bark, bağ bahçe, bostan, tarla sahibiymişler ama bu, babam henüz dört yaşındayken köylerini terk edip yollara düşmek zorunda kalmadan önceymiş. Babamla çok eskilerde kalan yılların ardından satın aldığımız bu toprak parçası ise, Şişli'deki Ermeni mezarlığındaydı ve ölmüş olan anamı gömmek içindi.

Anam, kendisi gibi Heredanlı olan babamla, daha henüz on üçündeyken Diyarbakır'da evlenmiş, kısa zamanda ardı ardına dokuz çocuk sahibi olmuş, bunlardan ikisini daha kundaktayken mezara vermişti. Anam, Tanrı istediği için, Tanrı buyruğu olduğu için hamile kalıyor, yine O yüce varlık öyle istediği için çocuklarını toprağa gömüyordu. Evlatlarını önce do-

ğurup ardından da gömmekten kelli, saçlarını kısa zamanda aklar bürümüştü.

Bayramlarda, bayram arifelerinde ve özellikle bayramın ardından her *Merelots*'ta, yani tüm Ermenilerin mezarlığa gidip ölülerini ziyaret ettiği günlerde, anam da, bir tutam günlüğü mendilinin bir köşesinde düğümledikten sonra anası Senem'le yola koyuluyordu. Mezarlıktan topladığı kurumuş otlarla küçük bir ateş yakıyor, düğümünü çözdüğü mendilindeki günlüğü ateşe atıyordu. Dalga dalga gökyüzüne yayılan günlük kokusu ve dumanına bildiği tüm duaları katarak, ölülerin ruhu için Tanrı'dan rahmet, geride kalanların günahları için ise af diliyordu.

Mezarlığı her ziyaretinde bir gün sıranın kendisine de geleceğini, kendisinin de burada bir toprak yığınına dönüşeceğini, babası Halo'nun ve çocuklarının mezarının hemen yanı başına gömüleceğini, öte tarafta onlara kavuşacağını düşünürken, nedenini kendisinin de bir türlü çözemediği tuhaf bir haz duyuyor, değişik bir hisse kapılıyordu. Sıranın er ya da geç kendisine geleceğinden, Yüce Tanrı'nın emirlerinin eninde sonunda yerini bulacağından emindi.

Anam ölümden ve ahretten emindi emin olmasına ama Azrail'i bir geceyarısı, Diyarbakır'dan, doğduğu köy Heredan'dan çok uzaklarda, İstanbul'un, Feriköy'ünde, bir apartmanın bodrum katında bulacağını kesinlikle bilmiyordu. Onun çok daha iyi bildiği şeyler vardı: Misal buğday ayıklamak, hamur yoğurmak, çamaşır kazanından çıkardığı çamaşırları bir taşın

üzerinde tahta tokaçla tokaçlamak, sabun bulamadığı zamanlarda çamaşırları biriktirdiği mangal külleriyle kaynatıp beyazlatmak, domates ve koruk suyundan salça yapmak, ayran çorbası ve bulamaç pişirmek, leblebi ve kavun karpuz çekirdeği kavurmak, yün eğirmek, çorap örmek, çorap örerken dört şişi birden aynı anda ustaca kullanmak, bütün bu işlerden fırsat buldukça da çocuk doğurmak gibi.

Her şeyi bu kadar iyi bildiği halde, öldüğünde, Şişli'deki Ermeni mezarlığında onun için bir toprak parçası alacağımızı, bir sonbahar gününün sel ve sağanağı altında, babasından ve çocuklarından çok uzaklarda gömüleceğini, öte tarafa memleketlisi Diyarbakırlı papaz *Der* Arsen'in yerine başka bir papazın duaları eşliğinde yolculanacağını, baş tarafına dikilen mermer taşın üstüne Ermenice harflerle doğduğu Heredan'ın ve kendi adının yazılacağını bilmedi, bilemedi.

Anam okul yüzü görmedi. Okuma yazma öğrenmedi. Zaten bilseydi, buraya yazdıklarımın kesinlikle gerçek olmayacağını düşünecek, belki de şöyle söyleyecekti:

"Böyle bir şey olmaz! Bu olsa olsa bir rüya olabilir! Mezarımın baş ucunda dikili bir haç, onun da üzerinde Ermenice harflerle adım, soyadım, doğduğum yer yazılacak öyle mi...?"

Hayır, olmazdı, olamazdı!

Diyarbakır Ermeni mezarlığı, şehri çepeçevre çeviren eski tarihi surların dışında, Urfa kapısı ile istasyonunun arasındaydı. Mezarlığın etrafını saran duva-

rın çevrelediği alan içinde dikili tek bir ağaç yoktu. Mezarlık, karanlık kış gecelerinde çakalların sığınabilecekleri kuytu bir köşeydi. Sıcak yaz aylarında ise donsuz çocukların, sokakta buldukları koyun, keçi ve ineklerin çene kemiklerini tabanca niyetine kullanarak oyun oynadıkları, birbirlerine ateş ederek acımasızca öldürdükleri yerdi. Kurumuş, kavrulmuş otlar, çakırdikenleri arasında kaybolmuş toprak yığınlarını gövdelerine siper ederek savaşan, hayvan kemikleriyle kurşun yağdıran çocukların kalesiydi. Burada ölüler sonsuz uykularını uyurken, çocuklar da oyunun kuralları gereği ölüp ölüp diriliyorlardı.

Mezarlığımız, çakallardan, köpeklerden ve donsuz çocuklardan arta kalan zamanlarda, yeni gömülmüş bir ölünün ağzındaki iki altın dişin peşindeki ölü soyucuların ıssız gecelerde nöbet tuttuğu bir ganimet alanı, bir define sahasıydı. Aynı zamanda, sokakları, Diyarbekir'in o meşhur küçelerini çalı süpürgeleriyle süpüren *eşefçi* Kürt kadınların biriktirdikleri zibillerle evlerden topladıkları çöpleri eşek sırtında getirerek döktükleri çöplüğün istilasına giderek daha fazla yenik düşen yerdi. Çöplüğün ve mezarlığın sınırı yavaş yavaş birbirine karıştığından, birbirlerini kovalayan çocuklardan paçası sıkışan, arkadaşlarının kurşunlarının hedefi olmamak için hemen çöp yığınlarının arasına gizlenerek kaybolabiliyordu.

Tek partili Milli Şef döneminin ardından 'Demirkırat'ın kişneyerek gelmesi, çoluk çocuk herkesin ağzında özgürlük ifadesi olarak şöyle özetleniyordu:

"Memlekette Demirkırat var, herkes istediğini yapar!"

Bizlerin, yani Diyarbekir'in *fılla*larının yaşadığı Gâvur Mahallesi'ndeki seçim sandıklarının tümünden oyların 'Demirkırat'a çıkması da tesadüf değildi. Seçim öncesinde verilen sözler tutulmuş, oylar verilmiş ve karşılığında Tanrı'nın evi, Birinci Harb-ı Umumi yıllarında askeriye binası, sonraları ise Sümerbank deposu olarak kullanılan asırlık kilisemiz Surp Giragos yok olmaktan kurtarılmıştı! Ancak bu ev, mevcut haliyle hiç de Tanrı'nın anına ve şanına uygun değildi. Senelerce bakımsız kaldığı için viraneye dönmüştü ve onarılması gerekiyordu.

Yapılması gereken işler Tanrı adına olduğundan, Tanrı'nın da yardımıyla herkes kolunu sıvamış, işe girişmişti. Gündüz ekmek parası derdiyle işlerinde çalışanlar geceleri kilisenin yolunu tutuyorlardı. Duvarcı ustaları duvarları, marangozlar ahşapları onarırken, demirciler demir aksamı elden geçiriyordu. Herkes kendince biraz amelelik, biraz ustalık, biraz çıraklık ediyordu. Halısını, kilimini, hasırını kapan kilisenin geniş taş tabanına yayıyordu. Kutsal aziz resimlerini evlerindeki duvarlarından indiren ihtiyarlar, çeyiz sandıklarında sakladıları eski İncillerini çıkaran analar, hazine gibi üzerine titredikleri bu kutsalların hepsini kiliseye taşıyorlardı. Çalışmaları yakından izleyen, sıranın kendilerine gelmesini sabırsızlıkla bekleyen kuyumcu ustaları, tüm hünerlerini, tüm ustalıklarını göstererek kiliseyi gümüş haçlarla ve şamdanlarla

donatıyorlardı. Her şeyi Tanrı adına denetleyen ve dualarıyla onlara yardımcı olan *Der* Arsen'e, özellikle pazar ayinlerinin bitişinde kullanması ve tüm cemaati kutsaması için som altından bir haç yapıyorlardı. Birinci Cihan Harbi zamanında, "Minareden yüksek çan kulesi olamaz!" denilerek yıktırılan eski çan kulesinin yerine bu kez önceki gibi görkemli olmayan basit bir çan kulesi inşa etmekle yetiniyor, bunca zaman sonra da olsa onlara bu imkânı yaratan yüce Tanrı'ya şükranlarını sunuyorlardı.

Kilisenin ardından sıra, çoktan çöplüğe dönmeye yüz tutmuş mezarlığa geldi. Yine elbirliğiyle aralarında topladıkları paralarla, duvarcı ustalarının çabalarıyla, şehri çevreleyen tarihi surlarla sanki yarışırcasına, mezarlığın etrafını yüksek ve geniş taş duvarlarla ördüler. Giriş kapısının hemen yanı başına yaptıkları bir kulübeye de Ermeni'den dönme bir Kürt ailesini bekçi olarak yerleştirdiler. Böylece mezarlık zapturapt altına alınmış, ölülerin hak ettikleri saygı geç de olsa gösterilmişti. Artık mezarlar kendi hallerine bırakılmıyor, üzerleri mozaikle, hiç olmazsa betonla kaplanarak iyi kötü koruma altına alınıyordu. Ermenice harflerle ad yazmak veya haç dikmek mi? Hayır, 'Demirkırat' bunun için gelmemişti!

Bundan yirmi yıl önce Şişli'deki Ermeni Mezarlığından yola çıkarak Tanrı huzurunda hesap vermeye giden anam, mezarının baş ucunda, okuyup yazmayı hiçbir zaman öğrenemediği anadili Ermeniceyle adının, hem de mermerden bir haç üzerinde yazıldığını

görseydi şaşırmaz mıydı? Bunun kesinlikle rüya olmadığını, gerçek olduğunu söyleyenlere inanır mıydı? Şaşırır mıydı, inanır mıydı bilinmez, ama Şişli'deki mezarlıkta ağaçlara tüneyip şakıyan kuş seslerinden çok memnun olmalı ki, bir daha evimize hiç dönmedi. Her yıl şubat ayında kutlanan babamın 'İsim günü' törenlerine de hiç katılmadı. Her defasında ta bir hafta öncesinden giriştiği kutlama hazırlıklarını tümden unuttu. Misafirlere sunmak için kendi elleriyle kavurduğu leblebileri tunç havanda veya taş dibeklerde döverek un haline getirdiği, içine çeşitli baharatları katarak tatlandırdığı ve adına Ermenice *pokhint* dediği o nefis ikramdan kimselere kaşık kaşık sunmadı. Babamın karşısına geçip şöyle de demedi:

"İsim bayramın, isim günün kutlu olsun, *Baron* Sarkis! Adaşın aziz ve kutsal Sarkis gibi sen de aziz ol. İsminle ve şerefinle yaşa. Tanrı seni başımızdan hiç eksik etmesin..."

Sonradan göç ederek yerleştiği Feriköy'deki bodrum katının minik mutfağında hazırladığı *pokhint*, Diyarbakır'daki evde taş avluya açılan geniş mutfakta hazırladığı *pokhint*in nefis tadına hiçbir zaman ulaşamadı. Bir zamanlar Gâvur Mahallesi'nde, Gâvur Meydanı'nda konu komşuya dağıttığı *pokhint*i bu yaban ellerde kime sunacaktı?

Anam bizi görmeye gelmeyince, Heredanlı Hanım Baco evine dönmeyince, biz onu görmeye gidiyorduk. Bayram ertesilerini, *Merelots*'u beklemeden, onu özlediğimiz, konuşmak istediğimiz zamanlarda yanına

varıyorduk. Babam, bunca yıllık karısını görebilmek, onunla sohbet etmek için *Merelots*'u mu bekleyecekti, senede topu topu iki defa gelen büyük bayramları mı kovalayacaktı? Bu, onun kitabında yazmazdı. Biz anamızı özlerken, kimi, niçin bekleyecektik? Nitekim beklemiyorduk. İsteyen, istediği zaman gidip karısı ya da anası ile konuşuyor, gece gördüğü rüyayı sabah mezarlığa koşarak ona anlatıyor, yorumunu ondan bekliyordu.

O gün de, anamla konuşmak, onunla dertleşmek için, sabahın kör karanlığında Şişli'nin yolunu tuttuğumda, mezarlığın kapısında babamla karşılaştım. Elinde bir tutam yabangülü taşıyordu, belli ki o da anamla sohbete gidiyordu.

Beraberce içeri girdik.

Şişli'deki Ermeni mezarlığı, Anadolu'dan göçüp gelen Ermeniler için, cennetin ta kendisidir. Onlara göre, burada, bu mezarlıkta gömülen herkes, cenneti başka yerlerde aramadan, otursun kalksın ve Tanrı'sına şükretsin! Etmeyenleri ise Tanrı gözünü başka topraklarda doyursun! Zaten, başındaki dikili haçına rağmen cenneti başka yerde arayanların gideceği yer, cennet değil de cehennemin bir köşesi değil midir?

Anam, bu cennet mekânda, Tanrı'sına şükranlarını sunarak senelerden beri sessiz sedasız uyumaktadır. Baş ucundaki mermer haç tüm ailemizin tesellisidir ama haçın babam için ayrı bir önemi daha vardır. Babam için bu haç sıradan bir mermer parçası değildir, gurur kaynağıdır. Çünkü o taşın üstüne babamın,

anamın, onların ana ve babalarının ve dahası nene ve dedelerinin doğup büyüdükleri yerin adı kazınmıştır: Heredan...

Mezarın başında anamla sessizce konuşmaya başladım. O da her zamanki gibi, bana usul usul ve sessizce karşılık verdi. Bu sessiz sedasız konuşmalarımızda çok iyi anlaşıyorduk. Ben onun anlattıklarını can kulağıyla dinledikten sonra, bu sefer o benim sözlerimi hiç kesmeden dinliyordu. Anamın kimsenin gözünde görmek istemediği gözyaşlarından çok uzaklarda, kendi aramızda ana oğul sohbet ederken, babam da kendi işindeydi. Evvela bir köşeden bulduğu kurumuş dal parçasını kırdı, onunla toprağı kazıdı, açtığı çukura yabangüllerini yerleştirdi. Eliyle, parmaklarıyla bir taraftan toprağı sıkıştırırken, bir taraftan da kendi kendine "Böylesi daha iyi oldu... Bak bu daha iyi oldu!" deyip duruyordu. Gülleri mezara güzelce yerleştirdikten sonra çömeldiği yerden kalktı, bu kez daha yüksek sesle, üzerinde Ermenice anamın adı yazılı haça dönerek sordu:

"Ne dersin, böyle güzel oldu değil mi Hıno?"

Anam Hıno sessizdi. Babamın sorusunu hafif bir rüzgâr yanıtladı ve oracıktaki ağaçların yaprakları arasından seslendi:

"He, he, he... Güzel oldu!"

Babam yaprak hışırtıları arasından kulaklarına ulaşan cevaptan memnun, alt dudağını oynatmaya başladı. Dua ediyordu.

Aslında babam, mezar başlarında ölülerin huzuru

için dua okuyan papazlar gibi dua etmesini bilmezdi. Ancak, bir papazmış gibi uzun uzadıya dua edebilmek için, her zaman söylediği ve bildiği tek duayı birkaç kez tekrarlıyor, görevini bu şekilde yerine getiriyordu. Onun duası, her Ermeni'nin bildiği ve "Ey göklerdeki Babamız..." diye başlayan, tüm dualarda olduğu gibi "Amin" sözüyle biten duaydı.

Babamın kaç kez tekrarladığını bilmediğim duası devam ederken, ben anamın baş ucunda dikilip mermer haçı seyrediyordum. Haçın üzerinde gezinen bir kertenkele, bizleri merakla izledikten sonra, anamın asıl adı olan Aznif'in A'sı üzerinde durdu. Babam, kertenkelenin veya Diyarbakır Ermenicesiyle konuşan anamın deyişiyle *mığles*in haçın üzerinde dolanıp durmasına kızmış olacak ki deminden beri oynayan alt dudağını daha süratli oynatmaya başladı. Kertenkele babamın alt dudağını giderek hızlandırdığını, bunun kendisi için pek iyi olmayacağını sezinledi, yoluna devam etti ve bu kez de F'nin üzerinde durdu, kuyruğunu sağa sola oynattı, gözleriyle bizleri süzdükten sonra gitti ve Heredan'ın N'si üzerinde gezisini noktaladı.

"Hadi gidelim!"

Babam duasını bitirmiş, yüzünde ıstavroz çıkarmış, sonra da bana dönerek "Hadi gidelim!" demişti. Babamın "Gidelim"i anamla aramıza bir perde gerdi. Yarım yüzyıllık bir tiyatro sahnesinin kapanan perdesiydi bu. Babam önden, ben arkasından yürüdük.

Tepemizdeki güneş mezarlığı boydan boya parsel-

lemişti. Birkaç serçe, mezarlığın gizemini, sessizliğini, ötüşleriyle bozmaya çalışıyordu. Babamın kasketinin etrafında dolanıp duran bir bal arısı meşin kasketten bal alamayacağını anladı ve bizleri terk ederek gözden kayboldu. İki kelebek ağaçlar arasında birbirlerini kovalayarak oyunlarını sürdürdüler.

Babam yürürken, "Bu Mano Dayı'nın mezarıdır" dedi ve gösterdiği mezarın başında dikildi.

Mano Dayı'nın mezarı beni aldı, bizim diyarlara götürdü. O, şimdi evimizin, odamızın eşiğinde bağdaş kurmuş, anamın bir uskura içinde ona sunduğu pekmeze ekmeğini banıyordu. Babamın arkadaşıydı. Daha sonraları kız kardeşim Ardo, Mano Dayı'nın oğluyla evlenmiş ve böylece babamla asker arkadaşlıkları akrabalıkla pekişmişti. Ben ekmeğin içini pekmeze banıp yiyen çok insan gördüm ama onun yiyişi bir başkaydı. Kalın, etli parmaklarıyla ekmeğin içini baş, şehadet ve orta parmaklarının yardımıyla uskuranın içindeki pekmeze banıyor, önce ekmeğin pekmezi iyice içmesini bekliyor, sonra da ağzına götürüyordu. Aslında pekmezin yarısını uzun kaytan bıyıkları içiyor, artanı da gömleğine kalıyordu.

Mano Dayı, Sasun dağlarının Herent köyünden gelip yerleşmişti Diyarbakır'a. Yazları inşaatlarda çalışıyordu. Uzun boyu, güçlü pazusuyla onun için iş bulmak hiç de zor değildi. Aksine, hep o aranılıyordu. Harç ve sıva karıyor, kerpiç evleri çamurla sıvıyordu. Kışın damlarda biriken karları geniş tahta küreklerle küremek, loğ vakti gelmiş damları loğlamak, merdi-

vene ihtiyaç bırakmayan uzun boyu sayesinde evlere soba kurmak dışında, odun kırmasıyla da ünlüydü. Sonbaharda, henüz karakış bastırmadan, herkes sac sobalarında yakmak için evinin odununu, habeşlerde ateş yakıp çorba kaynatmak, yemek pişirmek için de kömürünü temin ederdi. Kış bastırmadan tedarikini görmeyenler, parasını pulunu denkleştirip ihtiyaçlarını temin edemeyenlerin vay haline.

Odun, özellikle Zazaların yoğun olduğu, onların yaşadığı dağ köylerinden gelirdi. Zazalar koruluklardan kestikleri odunu eşek, katır veya at sırtında şehre getirir, sokak aralarında gezinir, müşteri bulduklarında, pazarlıkta anlaştıklarında yüklerinin ipini çözer, odunları boşaltır, paralarını alır giderlerdi. Sokak kapısı önünde boşaltılan, boyları bir-iki metre uzunluğundaki bu odunlar, evdeki çoluk, çocuk, ana nene, dedelerin yardımıyla içeriye taşınır, avlunun ortasına yığılır, istif edilirdi. Bu odunlar daha sonra sokaklarda "Oduncuuu, odun kıriyaaam!" diye bağırarak gezen seyyar odun kırıcılarının baltalarına teslim edilirdi.

Bizim evde, yani Mano Dayı'nın mezarının önünde yine alt dudakları titreyen babam Sarkis Margos'un, diğer adıyla Dişçi Ali'nin evinde bu işler çok daha kolay halloluyordu. Babam, dişlerini çekip yerine takma diş yaptığı, ön dişlerine altın kaplayıp süslediği Zaza müşterilerine, anadili Ermeniceden çok daha iyi bildiği Zazacasıyla kışlık odunumuzu sipariş ederdi. Onlar da, Allah'ın ormanından para pul ödemeden kesilip getirilecek birkaç eşek yükü odunun

lafının edilmeyeceğini, sipariş ettiği odunu ona seve seve hediye edeceklerini söyler, bunu kabul etmeyen babamın tüm ısrarlarına karşın dediklerini de yerine getirirlerdi. Sallar üzerine yükledikleri odunları Dicle üzerinde taşıyarak Diyarbakır'a, özellikle Yeni Kapı surlarına kadar getirir, oradan eşek sırtlarında Fiskaya yokuşunu tırmanır, hatırı sayılır kimi eşraf, köy ağası, mebus evlerine kışlık yakacaklarını dağıtırken bize de uğrarlardı.

Odunlar *hevş*in, yani avlunun ortasına yığıldıktan sonra, anamın kulaklarını dikerek, sokakta "Oduncuuu!" diye bağıran Kürt babayiğitleri kovalamasına hiç gerek yoktu. Bizim evde odun kırmak Mano Dayı'nın göreviydi. Daha doğrusu bunu kendine görev edinmiş, akrabası ve daha öncesinde de asker arkadaşı olan babama karşı olan saygısının bir ifadesi olarak seve seve yüklenmişti. Zaten anamın önüne koyduğu bir tas pekmezle ekmeğin bu işle hiçbir ilgisi yoktu. O, odun aldığımızı, odunların avluda yığıldığını duyar duymaz şalvarını ayağına geçirir, uçkurunu sıkıca bağlar, odun kesmeye, odun kırmaya yarayan orak şeklindeki *dere*sini kaptığı gibi evimizin yolunu tutardı.

Güçlü kuvvetli Mano Dayı avlunun ortasında dağ gibi yığılı odunlarla giriştiği savaşı eninde sonunda kazanırdı. Sac sobaya girebilecek kadar küçük parçalar halinde doğranmış odunları kilerin bir köşesine istif eder, kuyudan çektiği bir kova suyla elini yüzünü yıkar, terinden kurtulduktan sonra sokak kapısının serin eşiğinde bağdaş kurarak oturur, anamın

ona sunduğu pekmeze ekmeğiyle dalardı. Bir yandan ekmeğini yerken, diğer yandan da, kırdığı odun hakkındaki düşüncelerini onu sessizce izleyen anama aktarırdı.

"Ev ezinge Pirijman e, pir baş e."

Mano Dayı'nın Kürtçe, "Bu Pirijman odunudur, çok güzel odundur" sözlerini anam başıyla tasdik ederken, onun bu konudaki engin bilgisine ve kültürüne olan saygısını da ifade etmiş olurdu. Aslında ben bu 'Pirijman odunu' lafını her sonbaharda evimize odun alındığında duyardım. Odunun Pirijman olması, onun kaliteli, iyi odun olmasının işaretiydi. Ama Pirijman derken bir yöre mi, yoksa çam, gürgen veya meşe türünden bir ağaç mı kast ediliyordu, doğrusu bilmiyordum. Şimdi, hazır sırası gelmişken, Mano Dayı'nın mezarı başında bunu babama sorup öğrenmeliydim. İyi de, durmadan alt dudağını oynatıp asker arkadaşının ruhu için dua eden babamın duasını bölmek hem ayıp, hem günah, hem de çocukluğumun Mano Dayı'sına karşı saygısızlık olmaz mıydı?

Mano Dayı'nın tepesinde dikili mermer haçın üzerinde bir fotoğrafı vardı. Hem de kravatla çekilmiş bir fotoğraf! Yaşlılığının, yaşamının son günlerinde, bu Sasunlu köylünün boynuna kim, niçin bu boyun bağını bir yular gibi geçirmişti? Mano Dayı'nın palabıyığı fotoğrafta ne kadar doğal görünüyorsa, kravatı da o denli yapmacıktı. Zaten kendisi de fotoğrafın içinden bize bakarken belki de bu haline gülüyordu. Onun gülen gözlerinde, zamanı donduran bakışında gizli bir

hüzün var mıydı, bilemiyorum. Ancak bilemediğim, sonradan babamın anlattıklarından öğrendiğim bir başka şey daha vardı: Burası, Mano Dayı'nın mezarı ve civarındaki mezarların bulunduğu alan, Sasunlu zengin bir Ermeni'nin yıllar önce satın aldığı ve hemşerilerine, Sasun doğumlu olanlara armağanıydı. İstanbul'daki tüm Sasunlular ve onların soyundan gelenler, eğer isterlerse, öldüklerinde bu toprağa gömüleceklerdi. Babam, bu konudaki bilgisizliğimi öğrenince şaşırmış, kendince çok önemli olan bu konuyu geç de olsa ondan duyduğuma sevinmişti. Şimdi de bu sevincini, orada yatan tüm Sasunluların ruhu için okuduğu duayla paylaşıyordu. Babamın titreyen alt dudaklarından dökülen dua arada bir esen hafif rüzgâra karışıyor, bir zamanlar, çok eskilerde Sasun dağlarında yaşadığı söylenen, güçlü, kahraman, Ermeni atalarından Sasunlu Tavit'in ruhuna erişip onu dahi kutsuyordu.

Yürüdük. Bu kez ben bir mezarı işaret ederek babama seslendim:

"Bu da Hagop Mıntzuri'nin mezarıdır. "

Babam Mıntzuri'yi tanımıyordu. Adını da duymamıştı ama ellerini yana açarak alt dudaklarını oynatmaya başlamıştı bile.

Mıntzuri'nin mezarında dikili bir haç yoktu. Onun yerine sayfaları açık, okunmaya hazır bir kitap vardı. Ben şimdi bu mermer kitabın donuk sayfalarını karıştırıyor, onun, bu ak saçlı, kısacık boylu bilge adamın satır aralarına gizlediği yaşamını okuyordum.

"Armıdan'da doğdum ben. Erzincan'a bağlı yetmiş haneli bir köydü. Doğum tarihim 1886'nın 16 Ekimidir, bir perşembe günü. İki Armıdan vardır. Büyüğü on dakika ötede, üç yüz haneliydi. Ben küçüğündenim. Fırat'ın sol kıyısında, Dersim dağlarının, başka deyişle Munzur dağlarının karşısındaydı. Eğin bize en yakın şehirdi. Rengârenk zenginliğiyle folklorumuzun kaynağı Eğin'di. Bizim oralar vadilerden, dağlardan ibaretti, düzlük yoktu. Köyleriyle, giysileriyle, ahalisiyle, haletiruhiyesiyle, panoramasının en ince ayrıntısıyla içimde yaşar oralar.

İlköğretimim köyümün okulundandır. Köyden buraya geldiğimde, şimdiki beşinci sınıfı bitirenlerden çok Fransızca biliyordum. O okul sonraları daha iyi ürünler verdi. Şunu da söyleyeyim ki eğitim ve kitaplar da parasızdı, kilisenin tarlalarının ürünleriyle karşılanırdı. Burada Galata ilkokulunun son sınıfını geçince Robert Kolej'e devam ettim, ta sophomore *sınıfına dek. Örnek bir öğrenci olmadım, hani öyle denir ya. Okullarım benimle övünmedi, benim de iyi bir anım yoktur onlardan.*

Okul biçimlendirmedi beni. Kendi kendime biçim verdim. Okuldan çok şey yok içimde, ya da hemen hemen yok gibi. Zaten montajımızı kendimiz yapmazsak, okulun biçimlendirdiği çöküverir. Montajımı kendim yaptım. Okuma, çok okuma, her şeyi okuma tutkum yaptı. Araçlarım iyiydi. Fransızcam çok iyiydi. İngilizcem de epeyce iyiydi. İlk gençliğim iyi ki Robert Kolej'de geçti. Aradıklarımı kolejin kütüphanesinde,

Okuldaki Ermeni Öğrenci Birliği kitaplıklarında bulurdum. Doğu Ermenicesiyle yazan yazarları, yurt dışını ben orada okudum. Taine'e orada rastladım. Rus romancılarını da İngilizce çevirileriyle orada tanıdım.

Ancak kendi ellerimle yaptığım montajım cezalandırdı beni, etiket koymadı üstüme. İçinde yaşadığımız toplum onu istiyor, ölçüsü o. Bende yok o. Öbürünü anlamıyor.

Ben kanımı kaynatan yazarlardan hoşlanırım, söyledikleri beklediklerim olan yazarlardan. İster şiir, öykü, roman, eleştiri, deneme veya düşün eseri olsun, hangi paralelden olursa olsun. İçinde benim istediğim alkolü taşıyan her eser sarhoş eder beni.

İlk yazım bir öyküdür, ya da –o zamanki tabirle– köy yaşamından bir tasvir: Gelin Kaynana. 1906'da Masis *'te yayınlandı. Birinci Cihan Harbi mütarekesine dek ilk gençlik yazılarım* oevre de jeunesse *im oldu. Asıl eserim ondan sonra başladı.*

Üç şey verdim: köy, yaşadığım günler ve kronikler. Ağırlıklı olarak köyü verdim. Masallarla, köy tasvirleriyle, öykülerle verdim. Masallarla başladım. Köy tasvirlerimde, baba ocağımızdan bir panorama alırım; bir kırı, vadiyi, bağları, dağ sırasını, dereyi alır, çok berrak, say ki dün görmüş gibi gözümün önüne getiririm; veya bir yaz yağmurunu, ot biçme ayında diyelim, sonbaharı, yazı, geceyi ve orada o zamanlar mevcut olduğunu, vuku bulduğunu, yapıldığını, konuşulduğunu çok iyi bildiğim bir şeyi –eşek, ağaç, taş, yol, insan– anlatırım, alır onları işlerim. Bütün

istediğim, anı doğru vermek, canlandırmaktır. Fotoğraf değildir bunlar. Ben varım içlerinde. Öykülerimde gene köy ve köylü geniş yer tutar. Yalnızca Ermeni köylüsü yoktur bu öykülerde, çok iyi bildiğim Türk, Kürt, Kızılbaş köylü de vardır."

İçime bir hüzün çöktü. Doksan yıllık koca bir yaşam öyküsünün başladığı Munzur, Mıntzuri dağlarını kendine isim seçen, Ermeni köy edebiyatının en parlak eserlerinden bazılarını veren ve yapıtlarında kendi ismi Hagop Demirciyan'ı hiç kullanmayan, sadece Mıntzuri'yle yetinip ünlenen bu adamın işi neydi bu diyarlarda? Tahsilini tamamlayıp döndüğü köyünde, Armıdan'da öğretmenlik yaparken, rahatsızlanan bademciklerini aldırmak, ameliyat olmak için geldiği İstanbul'da, bir daha köyüne, karısına ve çocuklarına dönemeden neden kalmıştı? Evet, İstanbul'da kalmıştı, çünkü ansızın patlamıştı Harb-ı Umumi ve sonra da...

Babam duasını bitirmiş beni bekliyordu ama başında dua ettiği bu mezarın kime ait olduğunu belli ki merak ediyor, soran gözlerle bana bakıyordu. Suskunluğumu görünce daha fazla dayanamayıp sordu:

"Ne yazıyor burada?"

Babamın parmağıyla işaret ettiği, Ermenice okuyup yazma bilmediği için de okuyamadığı bir cümleydi sayfaya kazınan. Mıntzuri'nin bir özdeyişiydi:

"Kin çı mernir, kin anmah e..."

Bunu Türkçeye çevirip babama söyledim:

"Yazı ölmez, yazı ölümsüzdür... "

Babam deminden beri, başında "Ey göklerdeki babamız..." duasını kaç kez okuduğunu kendisinin bile unuttuğu, baş ucuna haç yerine kitap konan bu mezarın gizemini yine çözememişti. Sordu:

"Kimdir bu Mıntzuri?"

Özetledim. Mıntzuri'nin hikâyesinde babamın en çok takıldığı, onun Erzincan'ın Armıdan, kendisinin de Diyarbakır'ın Heredan köyünden oluşuydu. Birbirlerinden bu kadar uzak iki köyün isimlerindeki kafiye ilginçti. Babam, Armıdanlı ve Heredanlı olmaları dışında, aralarında bir de, "İkimiz de seferberlik çocuğuyuz" sözleriyle kader bağı kurdu ve titrek dudaklarıyla bir kez daha tekrarladı:

"Ey göklerdeki babamız..."

Güneş yayıldıkça yayılıyor, postunu her tarafa serip derebeyliğini sürdürüyordu. Mezarlığın sessizliğini, sayıları yavaş yavaş artan ziyaretçilerin konuşmaları bozuyordu. Az ötede, ayaklarındaki lastik çizmeleri, ellerindeki kazma ve kürekleriyle, kazdıkları çukura yarı bellerine kadar gömülmüş iki mezar kazıcısı, yeni bir misafirlerinin sonsuza dek yatıp rahatça uyuyacağı yeri hazırlamak için ter döküyorlardı. Serçe cıvıltılarının, arı vızıltılarının yerini şimdi kazma ve kürek gürültüleri almıştı.

Tanrı'ya uzanan yol, 'öte taraf'ın başlangıcı buradan, bu mezarlardan geçiyordu. Mezar taşları, baş uçlarında dikili heykeller, kimlerin o yolu nasıl izlediğini belli ediyordu. Bu tarafta armatörlük yapan bir zat öte yana mermer kotrasıyla yelken açmıştı. Matematik

öğretmeni elindeki pergeliyle, mühendis tuttuğu T cetveliyle, ince hesapların peşinde, doğru ve kestirme yolu bulmaya çalışıyorlardı. Papazlar, rahipler ve patriklerin ellerinde tuttukları haçın etrafa yaydığı nurlu ışıklar gemici fenerlerinden farklıydı. Genç yaşta ölen şu garip şair de, mermerden barış güvercininin kanatlarına mı güveniyordu?

"Ey Senem, eyyy Senem... Bemurat olmayasan! Nasılsın, ne yapıyorsun?"

Babam bu sefer nenemle konuşuyordu. Senem'se onun sözlerini duymuyordu. O, üzerini yabani otların sardığı bir toprak yığınıydı artık. Dayım Demirci Haço, mermer yerine demir parmaklıklı bir mezar yapmıştı anası Senem'e. Anasını burada demir *cağ*, yani demir parmaklık içinde emniyete alınca, hiç istemeden de olsa, yine de "Gönlü bir nebze rahat, yüreği ferah" göç edip gitmişti oğullarının, kızlarının yanına, Amerika'ya.

Babam, "Senem, eyyy Senem, bemurat, nasılsın?" sorusuna cevap alamayınca, benim belki de bunu yanlış yorumlayabileceğimi, aralarında kırıcı, tatsız bir şeyler geçtiğini sanacağımı düşünüp, gerçeğin hiç de öyle olmadığını izah etmek ihtiyacı duydu. Bir taraftan yabani otları yolup temizlerken, diğer taraftan konuşuyordu:

"Biliyor musun, rahmetli nenen, anandan, öz kızından bile daha çok severdi beni, nur içinde yatsın..."

Babam, çok sevilen bir damat olmanın gururuyla konuşuyor, bunu benimle paylaşıyordu.

Nenem burada, buralarda demir *cağ* içine hapsedilmişti, oysa daha dün, Diyarbakır'daki evimizin taş avlusunda pestilin içine ceviz içi koyarak elime tutuşturuyordu. Eyyy Senem... Mutfakta habeşin karşısında çömelmiş, biz torunları için *malez*, yani un bulamacı pişiriyordu. Sonra hepimizi etrafına topluyor, biz pekmezle tatlandırılmış *maleze* çalakaşık dalarken, o da kucağına oturttuğu en küçük kardeşimiz gibi dişsiz ağzının damağıyla *malez* yemenin tadını çıkarıyordu.

"Eyyy Senem, burada da suyu buldun bemurat!"

Babamın 'bol su' dediği, mezarlığın *cağ*larına neredeyse bitişik küçük bir havuzdu. Havuzun durgun bulanık suyu üzerinde nilüferler vardı ve pembe, gri, beyaz renkli süs balıkları, içinde yaşam savaşı veriyorlardı. Babam nenemin, 'Eyyy Senem'in mutlu olduğundan emindi. Çünkü o, çok sevdiği suyu burada da yanı başında bulmuştu. Senem'in yalnız mutlu değil, aynı zamanda son derece şanslı olduğunu söylüyordu:

"Bemurat, havuz başında yan yatmış *keyf* çatıyor!"

Fikrinin doğru olduğunu, yanılmadığını ispat etmek, düşüncesinin doğruluğunu bir de Senem'in ağzından duymak için dönüp mezarın tepesindeki demir haça sesleniyordu:

"*Kefit değn e, çe?*"

Paslı demir haçın, babamın Türkçe ve yöre Ermenicesiyle karışık sorduğu, "Keyfin yerinde değil mi?" sorusuna yanıtı soğuk ve sessizdi. Babam cevap alabilmek ümidiyle aynı soruyu bu kez Senem'in konuştuğu bir diğer dille, Kürtçe sordu:

"Kefete baş e, vernine?"

Sessizliğin ardından, son bir kez de, kendisi gibi Senem'in de anadili Ermeniceden daha iyi bildiği Zazacayla soruyordu:

"Haleto, kefeto senino?"

Babam, "Halin, keyfin nasıldır?" sorusuna sadece ağaçlardaki kargalarla havuzdaki kurbağaların cevap verdiğini görünce Senem'in öldüğünü anımsadı. Yolduğu yabani otları bir kenara yığdı, bulduğu paslı bir zeytinyağı tenekesine havuzdan su doldurup mezarı suladı, alt dudağını bir daha titretmeye başladı.

Ölülerin aziz ruhlarını 'Ey göklerdeki Babamız'a terk ederek mezarlıktan ayrıldık.

Sessizce yürüyorduk. Babam yolumuzun üstündeki manavdan, "Tıpkı bizim Heredan'ın incirine benziyor" diyerek kabukları yer yer çatlamış mor kavak inciri, az ötedeki kuru yemişçiden de, "Anan çok severdi" açıklamasıyla biraz dut kurusu satın aldı.

Birini sağ, diğerini sol eliyle tuttuğu iki dolu keseyle yürürken, deminki açıklamasını yeterli bulmamış olacak ki, bıyığının altından zar zor duyduğum, kendi kendine konuşmasını sürdürdü:

"Ananın canı için bunları *hokecaş* niyetine dağıtalım..."

Şişli'nin arka sokaklarından Feriköy'deki bodrum katındaki dairemize doğru yol alırken, babam önde, ben arkasından yürüyorduk. *Hokecaş*, yani hayrat dağıtacaktık, sokakta fakir fukara arıyorduk.

Dizin

Abdülhak Hamid Efendi 75
Ada 81
Âdem 68-71, 73, 78, 79, 82, 100, 101
Aden 58, 61, 63, 69, 81
Amid 59
Ararat 93
Armıdan 120, 122, 123
Aşur 59
Atlas Okyanusu 18

Babil 99
Basra 18
Birinci Cihan Harbi 110, 121
Birinci Harb-ı Umumi 109
Büyük Okyanus 18

Cebelitarık 18

Çanakkale 18
Çekoslovak 27, 42
Çengelköy 22

Dersim 120
Demirciyan, Hagop bkz. Mıntzuri, Hagop
Dicle 59, 60, 117
Dikranagerd 59
Diyarbakır 59, 105-107, 111, 114, 115, 117, 123, 125
Diyarbekir 59, 108, 109

Eğin 120
Enoş 82
Erika 13
Erzincan 120, 123

Feriköy 106, 111, 126
Fırat Nehri 60, 120

Fiskaya Yokuşu 117

Galata 120
Galata Köprüsü 80
Gâvur Mahallesi 109, 111
Gihon 59
"Gelin Kaynana" 121

Habil 71, 74, 76, 77, 78, 82
Ham 84, 86, 92, 97, 98
Hanok 81, 83
Harb-ı Umumi 122
Havila 58
Havva 68, 69, 70, 71, 73, 74, 78, 79, 82
Hazar 59
Heredan 105-107, 113, 114, 123, 126

İrad 81
İstanbul 106, 119, 122
İstanbul Boğazı 18
İsviçre 8

Jaws 41

Kabil 70-82
Kaf Dağı 42
Karadeniz 32, 52
Kefken 32, 52
Kenân 82, 83, 97
Kitabı Mukaddes 9
Kızıl Deniz 18
Korint 18
Kuş 59

Lamek 81, 84
Langa 22

Mahalalel 83
Mahuyaelin 81

Makber 75
Masis 121
Meksika Körfezi 18
Metuşaelin 81
Metuşelah 83, 84
Mıntzuri, Hagop 119, 122
Munzur 120, 122

Nod 81
Nuh 84, 86-98, 101

Olivetti 13

Pierre Cardin 80
Piran 105
Pişon 58

Remington 13
Robert Kolej 120

Sam 84, 86, 92, 97, 98
Surp Giragos 109
Sümerbank 109

Şinar 99
Şişli 105, 107, 110-112, 126
Şit 82

Taine, Hippolyte 121
Tsilla 81, 82
Tubalkain 82
Umman Denizi 32, 52
Urfa kapısı 107

Vakko 80

Yabal 81
Yafet 84, 86, 92, 97, 98
Yared 83
Yeni Kapı 117
Yubal 82

Թանրընըն Սեյիր Տէֆթերի	Tanrı'nın Seyir Defteri
Աստուծոյ նաւատոմարը	**God's Logbook**
Մկրտիչ Մարկոսեան	Mıgırdiç Margosyan
պատմական	narrative
Թրքերէն	Turkish
Նոյեմբեր 2016, Ստանպուլ	November 2016, Istanbul